

Διδακτικό Υλικό για τους Θεματικούς Κύκλους της Β' Λυκείου

(Τεύχος Α')

Ιφ. Καρυώτη, Β. Κομνηνός, Γ. Νταουλτζής,
Β. Παπακίτσου, Αν Ραβδά. Αρ. Τσουκαντάς

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

Εσωτερικές Εκδόσεις Εκπαιδευτηρίων Δούκα

Ε
Κ
Φ
Ρ
Α
Σ
Η

Ε
Κ
Δ
Ο
Σ
Η

Το διδακτικό υλικό επεξεργάστηκαν οι φιλόλογοι:

Ιφ. Καρυώτη: Σύγκριση των ΜΜΕ, Κιτρινισμός Τύπου, Ακουστικές εκδόσεις, Διαδίκτυο

Β. Κομνηνός: ΜΜΕ και γλώσσα, ΜΜΕ - σχέσεις λαών, ΜΜΕ - σχολείο – νέοι

Γ. Νταουλτζής: Αρκτικόλεξα, Παραπληροφόρηση

Β. Παπακίτσου: Τηλεόραση και βία, Ο Τύπος ως τέταρτη εξουσία, Η ελευθερία έκφρασης και Τύπου, Τα ΜΜΕ ως μέσα επικοινωνίας

Α. Ραβδά: Λακωνικότητα, Ελεύθερος Χρόνος, Θετικές και αρνητικές πλευρές των ΜΜΕ

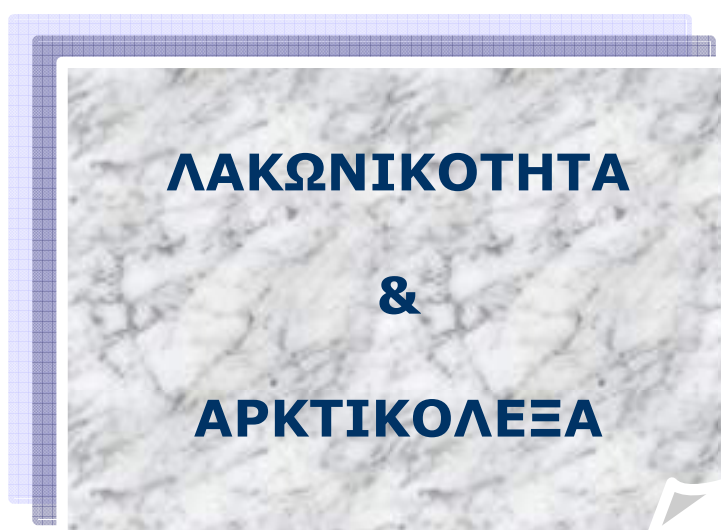
Α. Τσουκαντάς: ΜΜΕ και ιδιωτικός βίος, Τηλεσκοπία, Τηλεόραση και βιβλίο, Χαμηλής ποιότητας τηλεοπτικές ειδήσεις

Συγκέντρωση και μορφοποίηση υλικού:

Γ. Νταουλτζής

*διδακτικό Υλικό
για τους Θεματικούς Κύκλους
της Β' Λυκείου*

(Τεύχος Α')

Λακωνικότητα

Ορισμός

- Με τον όρο «λακωνικότητα» («λακωνισμός») εννοούμε την ικανότητα έκφρασης με **σύντομία, μεστότητα, περιεκτικότητα, ακρίβεια** και **κυριολεξία**.
- Ο λακωνισμός είναι και **αντίληψη ζωής** αφού προϋποθέτει απλότητα χαρακτήρα, έλλειψη επιτήδευσης¹, σαφή και επαρκή γνώση του θέματος και υποδηλώνει πνευματική καλλιέργεια, καλή γνώση της γλώσσας, περιεκτικότητα και ακρίβεια στον τρόπο σκέψης.
- Την περιεκτική και σύντομη ομιλία καθιέρωσαν οι αρχαίοι Σπαρτιάτες που ακολουθούσαν έναν αντίστοιχο τρόπο ζωής, λιτό και χωρίς περιττά στοιχεία.
- Συνώνυμα: λόγος λιτός, επιγραμματικός, βραχυλογία
- Αντώνυμα: φλυαρία, απεραντολογία

Η αξία της λακωνικότητας

- Ο άνθρωπος που έχει τη δυνατότητα να εκφράζεται με ακρίβεια αποφεύγει τις αναλύσεις τις περιπτολογίες, τις δευτερολογίες και κάνει πιο **εύκολη την κατανόηση των λόγων του** για το δέκτη.
- Η λακωνικότητα προσδίδει **βαρύτητα στο λόγο** και προϋποθέτει **σαφή και πλήρη γνώση του αντικειμένου**.
- Ο άνθρωποι αντιλαμβάνονται την ουσία, μαθαίνουν να σκέφτονται, να κρίνουν, ν' αμφισβητούν γόνιμα διαμορφώνοντας συγκροτημένη εικόνα των γεγονότων και εμπειριστατωμένη άποψη.
- Η ωριμότητα της σκέψης, η ακρίβεια και η μεστότητα του λόγου διακρίνει άτομα **μετριοπαθή, ειλικρινή, με αυτοπειθαρχία, αυτογνωσία**.
- Ο σύντομος και περιεκτικός λόγος **διευκολύνει την επικοινωνία των πνευματικών ανθρώπων** (εκπαιδευτικών, επιστημόνων,

¹ προσποιητός, πλαστός τρόπος

καλλιτεχνών...) με το λαό αλλά και με τους συναδέλφους τους ώστε να μεταδίδονται εύκολα οι γνώσεις, οι παιδευτικές αξίες και αρχές και να προωθούνται επιτυχέστερα οι νέες μέθοδοι και η έρευνα.

- Η ακρίβεια και η μεστότητα του πολιτικού λόγου εξασφαλίζει την κατανόηση των γεγονότων και των πολιτικών εξελίξεων εκ μέρους των πολιτών. Έτσι περιορίζονται φαινόμενα δημαγωγίας και λαϊκισμού.
- Στις σύνθετες κοινωνίες με τους γρήγορους ρυθμούς εκτύλιξης των γεγονότων, την πληθώρα των μηνυμάτων και τον περιορισμένο χρόνο είναι αναγκαία η σύντομη και ακριβής έκφραση, ώστε τα νοήματα να κατανοούνται εύκολα και γρήγορα.

Είδη γραπτού και προφορικού λόγο στα οποία είναι απαραίτητη η λακωνικότητα

- τα κυβερνητικά ανακοινωθέντα, οι εξαγγελίες της κυβέρνησης, οι δηλώσεις των πολιτικών ηγετών.
- ο πολιτικός λόγος
- ο επιστημονικός λόγος
- το δελτίο καιρού
- η κίνηση στους δρόμους
- το ωράριο των καταστημάτων
- οι ανακοινώσεις στα αεροδρόμια και στα λιμάνια
- οι πληροφορίες για την πολιτιστική κίνηση
- οι τίτλοι ειδήσεων
- οι προσκλήσεις
- οι αγγελίες
- οι διαφημίσεις
- το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
- ερωτήσεις και απαντήσεις στον προφορικό, κυρίως λόγο

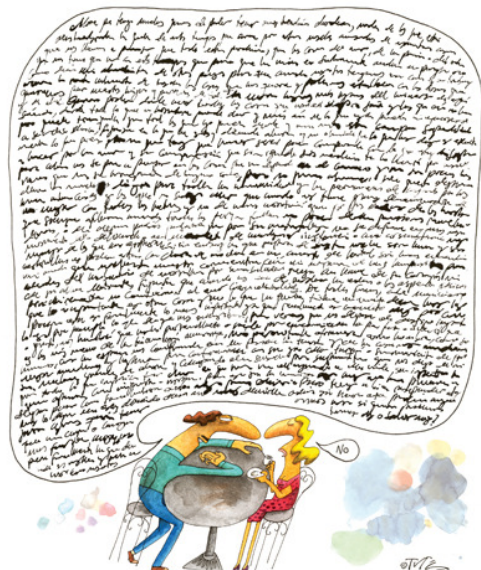
Η λακωνικότητα πρέπει να αποφεύγεται...

Παρόλα τα πλεονεκτήματά της η λακωνικότητα πρέπει να αποφεύγεται σε περιπτώσεις που **απαιτείται ένα ιδιαίτερο αναλυτικό ύφος** και μια **λεπτομερής παράθεση και τεκμηρίωση επιχειρημάτων**.

- Το λιγότερο ή περισσότερο αναλυτικό ή συνθετικό ύφος φανερώνει την πνευματική καλλιέργεια ενός ανθρώπου και τη δυνατότητά του να κατανοεί και να επεξεργάζεται διάφορους τομείς και πεδία γνώσης.
- Πολλές φορές η έλλειψη ανάλυσης φανερώνει πνευματική ρηχότητα, έλλειψη γλωσσικού πλούτου, άγνοια της κοινωνικής και πολιτιστικής ιστορίας και αδυναμία διαμόρφωσης προσωπικού ύφους.

Η αναλυτική έκφραση επιβάλλεται σε:

- διδασκαλία στην τάξη
- συζήτηση στο κοινοβούλιο
- κριτική ενός βιβλίου
- πολιτικό ή οικονομικό άρθρο μιας εφημερίδας
- περιγραφή ενός ιστορικού γεγονότος
- δημοσίευση μιας επιστημονικής έρευνας
- μια διάλεξη ή μια ανοιχτή συζήτηση στο πανεπιστήμιο
- συγγραφή μιας εργασίας (μαθητικής, πανεπιστημιακής διατριβής)
- ανοιχτή επιστολή σε ένα περιοδικό
- περιγραφές
- καταθέσεις, μαρτυρίες
- απολογισμούς έργων
- όρους συμφωνιών και συμβολαίων
- επίλυση αποριών

Η συντόμευση / συρρίκνωση του λόγου

Τι είναι

Οι τυπικές, στερεότυπες εκφράσεις, ο συνθηματοποιημένος λόγος χάνοντας την πολυσημία του. Όταν όμως υποβαθμίζεται ο λόγος, υποβαθμίζεται και η σκέψη, περιορίζεται η κριτική ικανότητα και η δυνατότητα για αυτογνωσία.

Αίτια

- η κρίση των ανθρωπίνων σχέσεων, η έλλειψη του ενδιαφέροντος για τον άνθρωπο, η αλλοτρίωση
- η ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας, οι ταχύτετοι ρυθμοί εξέλιξης και η μηχανοποίηση της ζωής επέφεραν την αύξηση της ορολογίας, την κωδικοποίηση, γλώσσας, την τυποποίηση της σκέψης και της έκφρασης.
- ο καταγισμός των μηνυμάτων, ερεθισμάτων και πληροφοριών που δέχεται ο σύγχρονος άνθρωπος
- η έλλειψη χρόνου
- ο περιορισμένος χώρος (sms, mail)

Επιπτώσεις

- Η συντόμευση και η απλοποίηση του λόγου περιορίζει την επικοινωνία, τον αυθορμητισμό, το συναίσθημα, την σκέψη.
- Οι λέξεις υποβιβάζονται, αχρηστεύεται η λειτουργικότητα των εννοιών, αποπροσωποποιούνται, τα νοήματα γίνονται διαφορετικά, ρηχά και επιφανειακά.
- Η επικοινωνία γίνεται απρόσωπη, στερεοτυπική, επιδερμική, η ζωή απογυμνώνεται από το περιεχόμενο και τα νοήματά της.

Έρευνα της VPRC Σεπτέμβριος 2001

Τι από τα παρακάτω κάνει περισσότερο κακό στην ελληνική γλώσσα;

Τα ελληνικά που χρησιμοποιούν η τηλεόραση και το ραδιόφωνο	25,4%
Η αδιαφορία των ίδιων των Ελλήνων για τη γλώσσα τους	22,7%
Η κακή διδασκαλία των Ελληνικών στο σχολείο	21,2%
Η επιρροή που ασκεί η αμερικανική κουλτούρα	15,2%
Το γεγονός ότι πολλοί πρέπει να χρησιμοποιούν τα Αγγλικά στη δουλειά τους	6,6%
Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας	4,6%
ΔΞ/ΔΑ	4,3%

Αρκτικόλεξα

Ορισμός

- Αρκτικόλεξο ονομάζεται ο σύντομος τρόπος γραφής που παράγεται από τα αρχικά γράμματα ή τις συλλαβές των λέξεων μιας φράσης (συνήθως ονόματα οργανισμών, σωματείων, υπηρεσιών κ.ά.) και γράφεται πάντα με κεφαλαία γράμματα.
- Ετυμολογία: Η λέξη αρκτικόλεξο προέρχεται από τις λέξεις *αρκτικός* (που σημαίνει αυτός που βρίσκεται στην αρχή) και *λέξη*.
- Συνώνυμο: ακρωνύμιο, βραχυγραφία

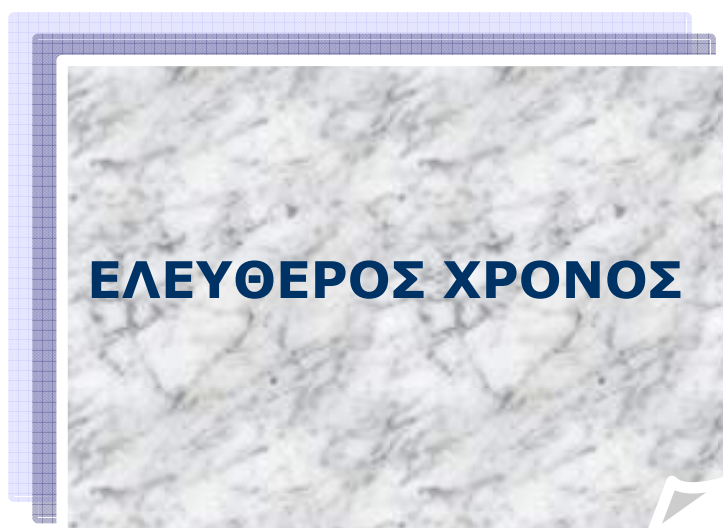
Παράγοντες που οδήγησαν στη χρήση και κατάχρηση των αρκτικόλεξων στην ζωή μας.

- ο σύγχρονος άνθρωπος δέχεται και αποστέλλει καθημερινά τεράστιο όγκο πληροφοριών μέσα σε περιορισμένα χρονικά όρια· προσπαθώντας να **εξοικονομήσει χρόνο και χώρο** καταφεύγει στη χρήση αρκτικόλεξων
- η αποστολή ηλεκτρονικών μηνυμάτων μέσω του Διαδικτύου και των κινητών τηλεφώνων γίνεται **πιο γρήγορα και πιο φθηνά** με τη χρήση ακρωνύμιων
- οι αυξημένες επαγγελματικές **υποχρεώσεις**, η **αποξένωση** στο χώρο εργασίας επιβάλλουν μια τυπική και προδιαγραμμένη μορφή επικοινωνίας γεμάτη από αρκτικόλεξα
- πολλοί **δημοσιογράφοι** αλλά και **διαφημιστές** χρησιμοποιώντας **συνθηματολογία** επιλέγουν να χρησιμοποιήσουν αρκτικόλεξα
- η αύξηση και η συνθετότητα των αναγκών οδηγεί στη **δημιουργία** συνεχώς **νέων οργανισμών**, συλλόγων η ονομασία των οποίων αποδίδεται με αρκτικόλεξα
- δεν είναι λίγοι αυτοί που, **θεωρώντας ότι δείχνουν τη γνωστική τους επάρκεια**, επιλέγουν αυτόν τον τρόπο επικοινωνίας

Επιπτώσεις από τη χρήση και κατάχρηση των αρκτικόλεξων στη ζωή μας

- τα αρκτικόλεξα αποδίδουν ήχους δίχως συγκεκριμένο νόημα και δυσχεραίνουν την επικοινωνία ιδίως όταν δεν απευθύνονται σε μνημένους
- αλλοιώνουν τη σημασία των λέξεων των οποίων το νόημα αποδίδουν, αφού το απογυμνώνουν από κάθε άλλη έννοια που θα συνδεόταν μ' αυτό αν το άφηναν ατόφιο (π.χ. το αρκτικόλεξο Ο.Ε. που σημαίνει Ομάδα Εργασίας δε μεταφέρει το νόημα της από κοινού καταβολής προσπαθειών κάποιας ομάδας, τη συνεργασία κάποιων ανθρώπων, την αλληλεγγύη κ.λπ. που μεταφέρουν αυτούσιες οι λέξεις 'Ομάδα' και 'Εργασία'.
- η συνομιλία με τη χρήση αρκτικόλεξων ακρωτηριάζει την επικοινωνία μην αφήνοντας τη γλώσσα να μεταφέρει τους συναισθηματικούς της χυμούς.
- η γλώσσα γίνεται δύσκαμπτη, τυποποιημένη, συνθηματική, λόγω της ακλισίας των αρκτικόλεξων

Sms, LoL, PC,
USA, GG, MSN,
WEB, mp3, cd, dvd

Ελεύθερος Χρόνος - Ψυχαγωγία

Ορισμός

- Ονομάζεται ο χρόνος που δεν καταναλώνεται αναγκαστικά σε κάποια υποχρεωτική απασχόληση (σχολείο, επάγγελμα, οικιακές εργασίες) και τον οποίο ο άνθρωπος, απαλλαγμένος από τις υποχρεώσεις του, μπορεί να την **αξιοποιήσει σύμφωνα με την προσωπική βούληση και τις επιθυμίες του**. Η ορθή αξιοποίηση του επιτυγχάνεται μόνο με την ψυχαγωγία.
- **Ψυχαγωγία:** Είναι η αγωγή της ψυχής (ψυχή + άγω: οδηγώ, τέρπω την ψυχή). Ηθική και πνευματική καλλιέργεια μέσα από **δημιουργικές ενασχολήσεις** που βοηθούν το άτομο **να αξιοποιήσει τον ελεύθερο χρόνο** του συνδυάζοντας την ευχαρίστηση, την ξεκούραση, τη φυγή από την καθημερινότητα με την ψυχική και πνευματική καλλιέργεια.

Σημασία-αξία του ελεύθερου χρόνου

- Παρέχει στον άνθρωπο ευκαιρίες **σωματικής ξεκούρασης** και αναζωογόνησης από τον εργασιακό κάματο, δυνατότητα να **αξιοποιήσει τις κλίσεις**, να καλλιεργήσει τα ενδιαφέροντά του.
- Το άτομο στον ελεύθερο χρόνο του μπορεί να ασχοληθεί με το πνεύμα του και με **μορφωτικές δραστηριότητες** να διευρύνει τους **πνευματικούς του ορίζοντες** και να αναπτύξει την **κριτική** του ικανότητα.
- Ο ελεύθερος χρόνος προσφέρει τη δυνατότητα **επιμόρφωσης** των ατόμων σχετικά με την **εργασία** τους ώστε να την προγραμματίσουν καλύτερα, να υιοθετήσουν **νέες τεχνικές**, να αντιμετωπίσουν ορθότερα τα προβλήματα που ανακύπτουν και να προσφέρουν εν τέλει **ποιοτικότερη εργασία**.
- Τα άτομα αξιοποιούν τον ελεύθερο χρόνο τους όταν ενισχύουν τις **διαπροσωπικές τους σχέσεις, επικοινωνούν**, αναπτύσσοντας την κοινωνική τους φύση, τη συνεργασία, την αλληλογνωριμία και το συναισθηματικό τους κόσμο.
- Στον ελεύθερο χρόνο τους τα άτομα έχουν τη δυνατότητα να ασχοληθούν με την **τέχνη, να απολαύσουν καλλιτεχνικά έργα, να συμμετάσχουν στη μυσταγωγία και στα αγαθά της τέχνης** και να αναβαθμίσουν την αισθητική τους καλλιέργεια.
- Ο άνθρωπος αξιοποιεί ορθά τον ελεύθερο χρόνο όταν έρχεται **σε επαφή με τον αθλητισμό** (εκτόνωση, ομαδικότητα, άμιλλα)...
- ... και **τη φύση** (ανακάμπτει ψυχολογικά καθώς απομακρύνεται από το ασφυκτικό περιβάλλον των πόλεων από αγχογόνους παράγοντες και καταστάσεις).

Γνήσια και νόθη ψυχαγωγία

- Η γνήσια ψυχαγωγία υλοποιεί το νόημα της αγωγής της ψυχής και ανανεώνει το άτομο σωματικά και ψυχικά.
- Η νόθη ψυχαγωγία είναι η πρόσκαιρη διασκεδαστική απόπειρα φυγής, της εκτόνωσης από την ανία και την τυποποίηση που οδηγεί στη μεταμόρφωση και παραμόρφωση του εσωτερικού μας κόσμου στην αλλοτρίωση.

Μορφές γνήσιας ψυχαγωγίας

- Επικοινωνία με φιλικά πρόσωπα
- Ταξίδια
- Επαφή με τη φύση
- Άθληση
- Επαφή με έργα τέχνης (μουσική, κινηματογράφος, λογοτεχνία, θέατρο κ.ά.)

Μορφές νόθης ψυχαγωγίας

- Παρακολούθηση **χαμηλής ποιότητας** πολιτιστικών έργων (εμπορικό θέαμα ή ακρόαμα, προγράμματα ευτελούς αισθητικής) από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το διαδίκτυο, το θέατρο ή τον κινηματογράφο.
- Διασκέδαση σε νυχτερινά κέντρα με **αμφίβολης ποιότητας πρόγραμμα**.
- **Ηλεκτρονικά, τυχερά παιχνίδια**.
- **Μαζική εκτόνωση** στο γήπεδο μέσω εκδηλώσεων **χουλιγκανισμού**.
- Καταφυγή σε τεχνητούς παραδείσους με τη **χρήση επικίνδυνων** για τη σωματική και πνευματική υγεία ουσιών (τοξικομανία, αλκοολισμός).

Αποτελέσματα γνήσιας και νόθης ψυχαγωγίας

Η γνήσια ψυχαγωγία

- Στοχεύει στη **σύμμετρη ανάπτυξη** των τριών υποστάσεων του ανθρώπου (ψυχή, πνεύμα και σώμα).
- Βασίζεται σε **διαχρονικής αξίας πρότυπα** δράσης και συμπεριφοράς και δημιουργεί καινούργια.
- Επιφέρει την **εσωτερική γαλήνη** και προσφέρει εναύσματα για γόνιμο προβληματισμό και περισυλλογή.
- Καλλιεργεί τις **διαπροσωπικές σχέσεις**, **ενεργοποιεί** το άτομο σε ποικίλους τομείς του συλλογικού βίου και **συμβάλλει στην κοινωνικοποίηση** του ατόμου.

Η νόθη ψυχαγωγία

- Ερεθίζει και **αναπαράγει σωματικές ανάγκες**, **ορμές** και **ένστικτα**.
- Στηρίζεται σε εφήμερα **είδωλα** και ικανοποιεί πρόσκαιρες επιθυμίες.
- **Αλλοτριώνει** και **απομονώνει** τον άνθρωπο.
- Προκαλεί **κορεσμό** στον άνθρωπο ο οποίος καταλήγει στην **κατάθλιψη** και την **πλήξη** και διακατέχεται από το αίσθημα του ανικανοποίητου.
- Σε αρκετές περιπτώσεις το άτομο οδηγείται σε **επικίνδυνες**, για την ψυχική και σωματική του υγεία, **επιλογές**.
- **Αδρανοποιεί** και **παθητικοποιεί** τον άνθρωπο περιστέλλοντας τις δημιουργικές του δυνάμεις.
- Είναι **ετεροκατευθυνόμενη** ως προϊόν της μόδας και της βιομηχανίας του ελεύθερου χρόνου που εμπορεύεται τα 'προϊόντα' που καταναλώνουμε στον ελεύθερό μας χρόνο.

Αίτια ροπής των νέων προς τη νόθη ψυχαγωγία

- Το **υλιστικό πνεύμα** της εποχής, η **πνευματική μονομέρεια** και η **τυποποίηση** αφενός παρεμποδίζουν τις πνευματικές δραστηριότητες και αφετέρου προωθούν την ομοιομορφία, την τυποποίηση, τη μαζικότητα και την παθητική (όχι κριτική – όχι προσωπικά επιλεγμένη) αποδοχή τους.
- Οι **ταχύτατοι και εξοντωτικοί ρυθμοί ζωής καταπονούν ψυχικά και πνευματικά** το σύγχρονο άνθρωπο και τον οδηγούν σε επιλογές εκτόνωσης που δεν απαιτούν πνευματική ενεργοποίηση και εγρήγορση, προβληματισμό.
- Η **προβολή** και η **καταλυτική επιρροή** της «μαζικής κουλτούρας της διασκέδασης» και των προτύπων της που προβάλλονται από τα **M.M.E.** και τη διαφήμιση για την εξυπηρέτηση οικονομικών συμφερόντων. Αυτή η παραγωγή **μαζικής υποκουλτούρας** περιορίζει τα περιθώρια ποιοτικών επιλογών.
- Το γενικότερο πνεύμα **μιμητισμού και ξενομανίας** καθώς και η τάση των νέων να ακολουθούν τα ρεύματα της εποχής και να αντιδρούν στις υποδείξεις των μεγαλύτερων για τρόπους ψυχαγωγίας που δεν συνάδουν με τη φύση και τις επιλογές των νέων.
- Η **έλλειψη ερεθισμάτων και κινήτρων** για ποιοτική ψυχαγωγία καθώς και η υποβάθμιση της ανθρώπινης αξίας με χαρακτηριστικά την **αποπνευματικοποίηση** και την επικοινωνιακή κρίση.

Επιπτώσεις της ροπής των νέων στη νόθη ψυχαγωγία*

- Άσκοπη σπατάλη και ανεπανόρθωτη φθορά των σωματικών ψυχικών και πνευματικών δυνάμεων.
- Άκριτη υιοθέτηση ξενόφερτων στοιχείων και συνηθειών που αδρανοποιούν τις δημιουργικές δυνάμεις του ατόμου και απειλούν ακόμα και τη ζωή του.
- Επιλογή διασκεδάσεων που ικανοποιούν επιθυμίες και ένστικτα και οδηγούν σε εφήμερες απολαύσεις με αποτέλεσμα τον κορεσμό, την πλήξη, την κατασπατάληση του ελεύθερου χρόνου.
- Κρίση των αξιών, απομόνωση και αποξένωση των ανθρώπων εφόσον κάθε προσπάθεια για προσέγγιση των ανθρώπων

* Ο μαθητής μπορεί να αντλήσει υλικό και από το κεφάλαιο σημασία-αξία του ελεύθερου χρόνου

αντικαθίσταται από εκκωφαντικούς θορύβους και επιλογές που υπαγορεύονται από τη μόδα σε σκοτεινούς και κλειστούς χώρους όπου κυριαρχεί η ένταση.

- Ο νέος δεν μελετά, χάνει πολύτιμο χρόνο και ευκαιρίες για γνώση (με παρενέργειες και στην εκπαιδευτική του πορεία).

Φορείς που μπορούν να συμβάλλουν στη γόνιμη αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου

Οικογένεια

- Οφείλει να **καλλιεργεί ποικίλα ενδιαφέροντα** από μικρή ηλικία στα παιδιά και μέσω του διαλόγου να τα γαλουχεί με αξίες που θα διαμορφώσουν στο μέλλον τις επιλογές τους και θα του **δημιουργήσουν αντιστάσεις** στον εμπορευματοποιημένο τρόπο διασκέδασης.
- Φυσικά καλό είναι **οι ίδιοι οι γονείς να έχουν πνευματικά ενδιαφέροντα** και **ποιοτικές ενασχολήσεις** ώστε να αναβαθμίζονται ηθικά και πνευματικά και να εμπνέουν τα παιδιά τους.
- Οι γονείς **δεν πρέπει να συρρικνώνουν τον ελεύθερο χρόνο τους στο όραμα του καριερισμού και του πλουτισμού**, ώστε να γίνουν παράδειγμα για τα παιδιά τους.
- Πρέπει **οι γονείς να σέβονται τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντα των νέων** και να τους παρέχουν τις δυνατότητες να τα ασκήσουν.

Σχολείο

- Πρέπει να στραφεί σε περισσότερο **ανθρωπιστικά μοντέλα**, ώστε να **προετοιμάσει νέους ανθρώπους προβληματισμένους** σε διάφορα θέματα οι οποίοι με τις γνώσεις τις αρχές και τις αξίες τους θα λειτουργήσουν ως υπεύθυνοι πολίτες.
- Με **μορφωτικές, πολιτιστικές, αθλητικές και εκπαιδευτικές εκδηλώσεις** θα εξοικειώσει τους μαθητές με όλες τις μορφές της τέχνης, τον αθλητισμό, το φυσικό περιβάλλον, θα καλλιεργήσει και θα **αναβαθμίσει τα αισθητική κριτήρια των μαθητών**.

Μ.Μ.Ε.

- Με προγράμματα και **εκπομπές υψηλής αισθητικής ποιότητας**, πνευματικού χαρακτήρα θα εθίσουν στο ποιοτικό, διαμορφώνοντας απαιτητικό κοινό.

Κράτος

- **Κίνητρα** για δημιουργική καλλιτεχνική δημιουργία
- Λειτουργία **πνευματικών κέντρων**, **αθλητικής υποδομής**, κέντρων νεότητας, **χρηματοδότηση** χώρων και νέων μορφών τέχνης, μειωμένα ή δωρεάν εισιτήρια για ποιοτικές καλλιτεχνικές εκδηλώσεις.
- Σημαντικός ο ρόλος της **τοπικής αυτοδιοίκησης**, των τοπικών κοινωνιών, ώστε οι νέοι να έρχονται σε **επαφή με την τέχνη** και να τους παρέχονται **ευκαιρίες έκφρασης**.

Πνευματικοί άνθρωποι

- Έχουν χρέος να διενεργούν διάλογο με τους νέους, επισκεπτόμενοι τα σχολεία ή μέσω των Μ.Μ.Ε. ώστε **να εμπνεύσουν τους νέους** να ασχοληθούν με την τέχνη, τον αθλητισμό, την πολιτική, το περιβάλλον, τον άνθρωπο.
- Με τα **ποιοτικά έργα τέχνης** που θα παράγουν οι καλλιτέχνες θα **καθοδηγήσουν αισθητικά** το κοινό τους.

Παράγοντες αύξησης του ελεύθερου χρόνου

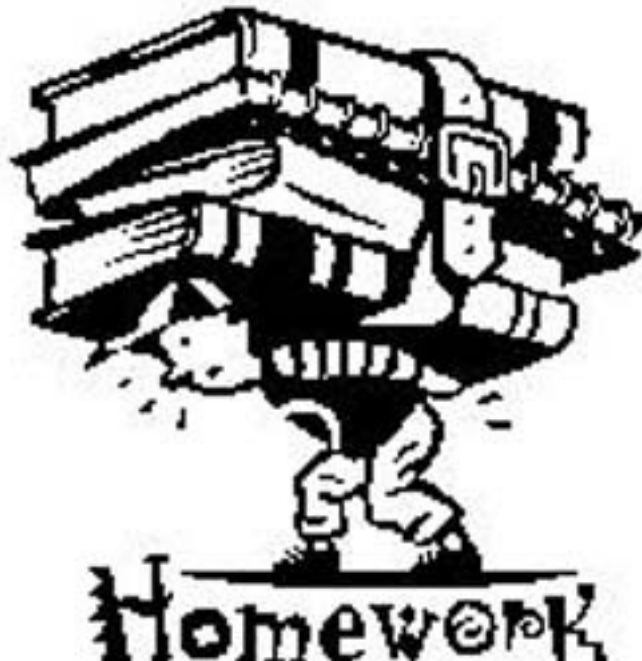
- Με την **τεχνολογική πρόοδο** και τον **αυτοματισμό** αντικαταστάθηκε ο ανθρώπινος μόχθος και **μειώθηκε το ωράριο** της καθημερινής απασχόλησης.
- Η **εξειδίκευση** αύξησε την παραγωγή και μείωσε το χρόνο καθημερινής απασχόλησης αφού καθένας ασχολείται με περιορισμένο αριθμό υποχρεώσεων.
- Το **συνδικαλιστικό κίνημα** κατέκτησε με αγώνες την οκτάωρη, πενθήμερη εργασία, τις ετήσιες άδειες, τις ημέρες γιορτών αργίας κάθε έτους.
- Η **δημοκρατικοποίηση του πολιτεύματος** επέβαλλε την προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων

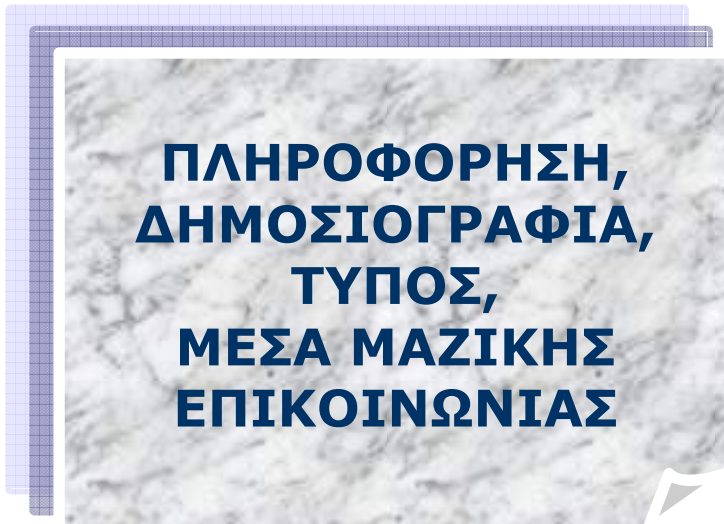
Αίτια μείωσης του ελεύθερου χρόνου

- Η ταχύτατη εξέλιξη, οι γρήγοροι ρυθμοί εκτύλιξης των γεγονότων, οι πολλαπλοί κοινωνικοί μας ρόλοι, **αυξάνουν τις υποχρεώσεις μας** με συνέπεια την εργασία ακόμα και στον ελεύθερο χρόνο, ο οποίος συρρικνώνεται ή εξαφανίζεται.
- Ο καταναλωτισμός και ο υλικός ευδαιμονισμός αποτελούν σήμερα πρότυπα κοινωνικής καταξίωσης που παρασύρουν άνθρωπο στην ακόρεστη μανία για χρήμα και υλικά αγαθά. **Η κατανάλωση γίνεται αυτοσκοπός** για τον άνθρωπο που **υπερεργάζεται** προκειμένου να ανταποκριθεί στις επίπλαστες ανάγκες του.
- Η **οικονομική δυσχέρεια** πολλών οικογενειών εξαναγκάζει ορισμένα μέλη της να αποκτούν **δεύτερη εργασία** ή μερική απασχόληση.
- Στις μεγαλουπόλεις μεγάλο μέρος του χρόνου δαπανάται στις **μετακινήσεις και στη διεκπεραίωση γραφειοκρατικών υποθέσεων**.
- Η φιλοδοξία πολλών ανθρώπων για **επαγγελματική καταξίωση** ωθοσί τον άνθρωπο σε **λανθασμένη ιεράρχηση αξιών** και προτεραιοτήτων όπως η υπερωριακή απασχόληση.
- Ο **καταιγισμός του ανθρώπου με πλήθος μηνυμάτων** και πληροφοριών που πρέπει να αφομοιωθούν για παρακολουθεί τα τεκταινόμενα στην κοινωνία απαιτεί τόσο χρόνο που μειώνεται η εξαφανίζεται ο ελεύθερος χρόνος του ανθρώπου που θέλει να είναι ενημερωμένος.

Γιατί περιορίζεται ο ελεύθερος χρόνος των μαθητών;

- Η **υπερεντατικοποίηση** του σημερινού σχολείου με σκοπό την προετοιμασία των νέων για **την είσοδό τους στα Α.Ε.Ι, Τ.Ε.Ι. και στην παραγωγική διαδικασία** αυξάνει τις σχολικές υποχρεώσεις των μαθητών που δεν μπορούν να καλυφθούν στο σχολείο και επιβάλλεται να καλυφθούν στον ελεύθερο χρόνο τους. Φροντιστήρια και ιδιαίτερα μαθήματα καλύπτουν μεγάλο μέρος του ελεύθερου χρόνου τους.
- Το άγχος των γονέων να αποκτήσουν τα παιδιά τους όσο το δυνατόν περισσότερα εφόδια και να είναι ανταγωνιστικά στη μελλοντική αγορά εργασίας τους ωθεί να **αυξάνουν τις ώρες μελέτης** των μαθητών με μαθήματα ξένων γλωσσών, εικαστικών αλλά και με αθλητικές δραστηριότητες.

**ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ,
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ,
ΤΥΠΟΣ,
ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ**

Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Ορισμός

- Μέσα μαζικής επικοινωνίας είναι το **σύνολο του εντύπου και ηλεκτρονικού τύπου**, με τον οποίο επιτυγχάνεται η ταυτόχρονη **μετάδοση ειδήσεων-ιδεών-πληροφοριών**, σε απεριόριστο αριθμό ανθρώπων.

Είδη των Μ.Μ.Ε.

- Ο τύπος: Ημερήσιος, Περιοδικός
- Ο ηλεκτρονικός Τύπος: Ραδιόφωνο, Τηλεόραση, Διαδίκτυο

Θετικές πλευρές

Εφόσον λειτουργούν υπεύθυνα και αντικειμενικά, προσφέρουν σε ποικίλους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Στον πολιτικό τομέα

- **Ενημερώνουν** τους πολίτες για πολιτικά γεγονότα σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο.
- Ενεργοποιούν **τη συμμετοχή στα κοινά**, στηρίζουν την κοινωνική ελευθερία, **αποκαλύπτουν** την αδικία, την υποκρισία, το δόλο, την απάτη, τις καταχρήσεις.
- **Πρωθούν το δημοκρατικό διάλογο**, την πολυφωνία και διευκολύνουν την ελεύθερη έκφραση των ιδεών.
- **Διαμορφώνουν δημοκρατικές πεποιθήσεις**, πολιτικό ήθος και ευνοούν την καλλιέργεια δημοκρατικής συνείδησης.
- **Καταγγέλλουν** κάθε προσπάθεια υπονόμευσης της δημοκρατίας
- **Ενεργοποιούν το κοινό** με συμμετοχή σε κινητοποιήσεις διεκδίκησης ή διαμαρτυρίας σε θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου.
- **Ελέγχουν την εξουσία** και αξιολογούν τα πρόσωπα της κοινωνικής, πολιτικής και πνευματικής ζωής.
- **Διαμορφώνουν την κοινή γνώμη**, την παιδαγωγούν και την αφυπνίζουν.

Στον κοινωνικό τομέα

- **Κοινωνικοποιούν** με την προώθηση του διαλόγου, της συλλογικότητας, της προβολής των κοινωνικών προβλημάτων.
- Με την **πολυφωνία** συμβάλλουν στη **διαμόρφωση αντικειμενικής γνώμης** στα κοινωνικά θέματα.
- Αναπτύσσουν **κοινωνική συνείδηση**, ηθική ευαισθησία και επιτυγχάνουν την **κοινωνική συσπείρωση** και κινητοποίηση σε θέματα κοινωνικού ενδιαφέροντος.
- Προβάλλουν και συμβάλλουν στη **συναδέλφωση των λαών** και στην εδραίωση της **παγκόσμιας ειρήνης** με την ενημέρωση και την παγκόσμια ευαισθητοποίηση σε διεθνή προβλήματα.
- Με την **προβολή του πολιτισμού**, την ηθών και των εθίμων συμβάλλουν στη γνωριμία και την επικοινωνία των λαών.

Στον πνευματικό τομέα

- Ενημερώνουν για πλήθος θεμάτων που αφορούν τον άνθρωπο (υγεία, οικονομία, ασφάλεια, εκπαίδευση, αθλητισμός, τέχνη...) σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο αυξάνοντας τις γνώσεις.
- Εκλαϊκεύουν, απλοποιούν την ενημέρωση, καταπολεμούν τις προλήψεις, τις δεισιδαιμονίες και κάθε είδους εθνικιστικές και ρατσιστικές αντιλήψεις.
- Καλλιεργούν και οξύνουν την κριτική σκέψη, διευρύνουν το πνεύμα, μορφώνουν μέσα από τα μηνύματα και τα ερεθίσματα που προσφέρουν.
- Προάγουν τον πολιτισμό, ενημερώνοντας σε θέματα επιστημονικά, καλλιτεχνικά, εκπαιδευτικά.
- Καλλιεργούν τη γλώσσα, αφού ο δημοσιογραφικός λόγος είναι πολυφωνικός.

Στον ηθικό τομέα

- Καλλιεργούν αξίες, αρχές, κοινωνικές αρετές, ιδανικά και ανθρωπιστικά ιδεώδη.
- Προβάλλουν παραδείγματα συμπεριφοράς και δράσης σπουδαιών προσωπικοτήτων για μίμηση ή για αποφυγή.

Στον πολιτιστικό-ψυχαγωγικό τομέα

- Συντελούν στην πολιτιστική αναβάθμιση ατόμων και λαών, μέσα από την επικοινωνιακή προσέγγιση και ανταλλαγή ηθών, εθίμων παραδόσεων, αξιών.
- Στηρίζουν και προωθούν την τέχνη προβάλλοντας θεατρικά έργα, κινηματογραφικές ταινίες, εκδηλώσεις του πνεύματος και της τέχνης.
- Ψυχαγωγούν.
- Καθιστούν ευρύτερα γνωστές πολιτιστικές και λαϊκές εκδηλώσεις.

Στον εθνικό τομέα

- Διαδίδουν την παράδοση συμβάλλοντας στη διαμόρφωση της εθνικής συνείδησης και στη διατήρηση της πολιτιστικής ταυτότητας.

Αρνητικές πλευρές

Στον πολιτικό τομέα

- Διαπλέκονται με πολιτικά πρόσωπα και κόμματα, ετεροκαθορίζονται και εξυπηρετούν πολιτικές σκοπιμότητες (προωθώντας συγκεκριμένα πολιτικά πρόσωπα και απόψεις).
- Καλλιεργούν κλίμα μεσσιανισμού και φανατισμού.
- Διαστρεβλώνουν την πραγματικότητα, γίνονται όργανα προπαγάνδας και εξυπηρέτησης συμφερόντων.
- Ενημερώνουν μονόπλευρα
- Αλλοιώνουν τα πολιτικά κριτήρια, αποπροσανατολίζουν, χειραγωγούν.

Στον κοινωνικό τομέα

- Εξαρτώνται και προσανατολίζονται από τη διαφήμιση, μέσω της οποίας προβάλλουν τα καταναλωτικό πνεύμα της εποχής, προάγοντας τον υλικό ευδαιμονισμό και υποτιμώντας τις ηθικοπνευματικές αξίες.
- Περιορίζουν τις διαπροσωπικές σχέσεις και υπονομεύουν την ανθρώπινη επικοινωνία
- Εξευτελίζουν και υποτιμούν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.
- Προβάλλουν τη βία, την επιθετικότητα, το έγκλημα, την ανηθικότητα.
- Κινδυνολογούν και κλονίζουν την εμπιστοσύνη του κοινού σε θέματα οικονομίας, πολιτικής και κοινωνικής οργάνωσης.
- Υπονομεύουν το κοινωνικό καθεστώς, γιατί διογκώνουν φήμες και διαδίδουν αοριστολογίες.

Στον πνευματικό τομέα

- Υπεραπλουστεύουν, τροφοδοτούν την ύπωση και τη μαζοποίηση και έτσι αδρανοποιούν την κριτική ικανότητα του ατόμου, αναστέλλουν κάθε δημιουργική του κίνηση.
- Πλήττουν την ελευθερία της βούλησης.
- Προβάλλουν προγράμματα, χαμηλής ποιότητας υποβαθμίζοντας την καλαισθησία του κοινού.
- Συντελούν στη συντήρηση επιλεγμένων στερεοτύπων και αναπαράγουν προκαταλήψεις, στάσεις, τρόπους ζωής και δράσης.

Στον ηθικό τομέα

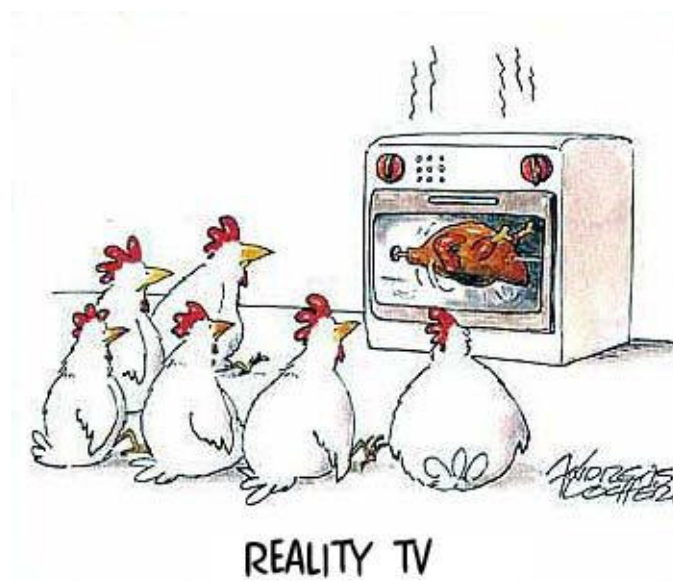
- Αμβλύνουν την ηθική προβάλλοντας χαμηλής ποιότητας πρότυπα (γρήγορου και εύκολου πλουτισμού με οποιοδήποτε κόστος).
- Υπερπροβάλλουν και ηρωποιούν τη βίαιη συμπεριφορά.

Στον πολιτιστικό-ψυχαγωγικό τομέα

- Προκειμένου να υπηρετήσουν το νόμο της προσφοράς και της ζήτησης, προσφέρουν στο κοινό χαμηλής ποιότητας θεάματα αποκλειστικά διασκεδαστικού χαρακτήρα.

Στον εθνικό τομέα

- Αμβλύνουν την εθνική συνείδηση με την αποστροφή προς την παράδοση, την προβολή ξένων προτύπων και την καλλιέργεια του μιμητισμού.

ΤΥΠΟΣ

Ορισμός

- Η λέξη Τύπος, παράγεται από το ρήμα *τύπτω* και σημαίνει **αποτύπωμα**. Περιλαμβάνει το σύνολο των εφημερίδων και περιοδικών που εκδίδονται ημερήσια ή σε τακτά χρονικά διαστήματα.
- Διαχωρίζεται πλέον σε **ηλεκτρονικό** (τηλεόραση, ιστοσελίδες, web pages) και **έντυπο**, (εφημερίδες, περιοδικά). Θα προσθέταμε και το ραδιόφωνο.
- Στην έννοια του Τύπου περιλαμβάνονται οι **δημοσιογράφοι**, καθώς και η **εξουσία που ασκούν**.

Ο Τύπος ως 4η εξουσία

Οι τρεις κύριες εξουσίες και ο σκοπός που εξυπηρετούν

- Το Σύνταγμα διακρίνει **τρία θεσμοθετημένα είδη εξουσιών**, τη νομοθετική, την εκτελεστική και τη δικαστική

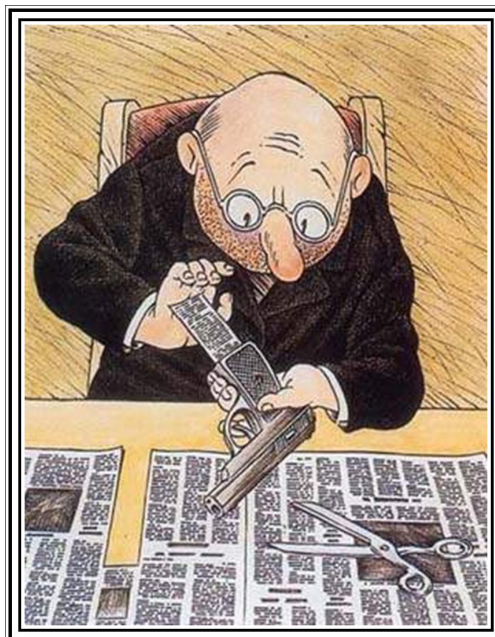
Σκοπός της διάκρισης των εξουσιών

- Η **ανεξάρτητη και μη επηρεαζόμενη λειτουργία** των διαφορετικών θεσμικών πλαισίων
- Η **ταυτόχρονη δυνατότητα ελέγχου** κάθε ενός από τα άλλα
- Η **αποφυγή των αυθαιρεσιών**

Ο Τύπος ως '4η εξουσία'

Ο Τύπος με την ιδιαίτερη ισχύ που διαθέτει, αποκαλείται συχνά '4η εξουσία'. Ο άτυπος αυτός τίτλος εξηγείται αφού:

- **Ασκήν έλεγχο στις άλλες τρεις μορφές εξουσίας**
- Διασφαλίζει την **ουσία της Δημοκρατίας**, θεωρείται δημιουργός της έννοιας της κοινής γνώμης και της **λαϊκής χειραφέτησης και κυριαρχίας**
- Η ιστορία του είναι συνυφασμένη με τους αγώνες για την κατάκτηση των **ατομικών και κοινωνικών ελευθεριών**, αποτελεί βασικό **κοινωνικό όργανο** για την αναζήτηση και φωτισμό της αλήθειας των πραγμάτων. Δεν είναι τυχαίο ότι φιμώνεται και λογοκρίνεται στα ολοκληρωτικά και δικτατορικά καθεστώτα, επειδή **ασκεί μεγάλη επιρροή στις πλατιές μάζες**
- Διαθέτει **κυριαρχική επιβολή στην κοινή γνώμη** που μπορεί να επιβάλλει ιδεολογίες, ενημερώνοντας επιλεκτικά και αποσπασματικά, προβάλλοντας ηχηρούς τίτλους, εντυπωσιακές εικόνες, παραπληροφορώντας, προπαγανδίζοντας
- **Κατασκευάζει ηγέτες**, προσθέτει ή αφαιρεί από το κύρος και τη δύναμη επηρεασμού των κομμάτων και των πολιτικών προσωπικοτήτων.

Η ελευθερία έκφρασης και του Τύπου ως προϋπόθεση Δημοκρατίας

- Η ελευθεροτυπία **προϋποθέτει τη δημοκρατία** και είναι αποτέλεσμα της εύρυθμης λειτουργίας των δημοκρατικών θεσμών
- Η **δημοκρατία στηρίζεται στην ελευθερία ποικίλων μορφών έκφρασης**. Φυσικά στην πολιτική, καθώς αποτελεί ο τρόπος αυτός έκφρασης ακόμα και τρόπο ελέγχου των δημοκρατικών θεσμών αλλά και μέσο συζήτησης για την ορθή εφαρμογή τους ή και την αντικατάσταση των φορέων άσκησής τους.
- Τα **Μ.Μ.Ε. στηρίζουν τη λειτουργία τους στην ελευθερία έκφρασης**. Αυτή εξασφαλίζει το δεοντολογικό πλαίσιο στο οποίο λειτουργεί ο Τύπος. Η δυνατότητα έκφρασης και διάδοσης με προφορικό ή γραπτό τρόπο προσωπικών απόψεων κατοχυρώνεται από το Ελληνικό Σύνταγμα, σε συνδυασμό με το δικαίωμα του καθενός μας για πρόσβαση στην πληροφόρηση
- Η κοινωνία της πληροφορίας αποτελεί **αναφαίρετο δικαίωμα όλων, στηρίζεται και προωθείται στα Δημοκρατικά καθεστώτα** που ορίζουν τις προϋποθέσεις σύμφωνα με τις οποίες η διάδοση της πληροφορίας δεν θα προσβάλλει την προσωπικότητα των ατόμων: τέτοια προσβολή μπορεί να επέλθει από δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων, συκοφαντία, εξύβριση, προσβολή της τιμής και της υπόληψης

Στον αντίλογο, μπορεί να καταστρατηγεί τη Δημοκρατία, όταν θέτει ως στόχο:

- την αύξηση της κυκλοφορίας του
- την εξυπηρέτηση κάποιας ιδεολογίας , κόμματος, ή άλλων οικονομικών συμφερόντων

Έτσι:

- Λειτουργεί ως **όχημα λαϊκής προπαγάνδας** και **χειραγωγεί** το κοινό προς όφελος της καθεστηκυίας τάξης, με τον τρόπο που παρουσιάζει την ειδησιογραφία, τα πολιτικά πρόσωπα και εκφράζει τα σχόλια
- **Συκοφαντεί**, παραπληροφορεί, προκαλεί φανατισμούς και έξαψη των πολιτικών παθών
- **Εκμεταλλεύεται** πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές καταστάσεις, λειτουργεί εκβιαστικά και υποδουλώνει με έμμεσο τρόπο την πολιτική εξουσία για την πραγμάτωση των δικών του στόχων

- Διαστρεβλώνει ή αποσιωπά την αλήθεια και τα γεγονότα και λειτουργεί ως «παραμορφωτικός καθρέφτης» της πραγματικότητας
- Παραβιάζει τα δικαιώματα του ατόμου όπως σε περιπτώσεις που θίγεται η προσωπικότητα, η τιμή και η ιδιωτική ζωή κάποιων ατόμων χωρίς τη συγκατάθεσή τους
- Διαστρεβλώνει το πολιτικό κριτήριο του πολίτη, τον παρασύρει σε εσφαλμένες κρίσεις, εκμεταλλεύεται την κοινή γνώμη
- Εξυπηρετεί πολιτικά, κοινωνικά, οικονομικά συμφέροντα

Η ελευθερία έκφρασης και του Τύπου ως ανθρώπινο δικαίωμα

Η μορφή ελεύθερης έκφρασης αποτελεί κύριο και βασικό ανθρώπινο δικαίωμα, με πολλαπλό όφελος:

- επιτυγχάνει την ευαισθητοποίηση του ανθρώπου για όσα συμβαίνουν στον πλανήτη μας
- ο πολίτης συμμετέχει ενεργά στη λήψη αποφάσεων
- προωθεί τον πλουραλισμό της ενημέρωσης και την ανεξαρτησία των ΜΜΕ, επιτυγχάνοντας τον εκδημοκρατισμό

Σύμφωνα μάλιστα με τον John Stuart Mill, «...όλα τα κακά και μειονεκτήματα του τύπου δε θα έφθαναν για να ισοφαρίσουν ένα άλλο κακό, τη φήμισή του»

Τα ΜΜΕ είναι και μέσα επικοινωνίας;

Μονόπλευρη επικοινωνία:

- Τα ΜΜΕ φέρουν και τον **χαρακτηρισμό των μέσων επικοινωνίας** εκτός από αυτόν της μαζικής ενημέρωσης. **Η επικοινωνία αυτή είναι στις περισσότερες περιπτώσεις μονόπλευρη**, καθώς οι πομποί (έντυπα, ραδιόφωνο, τηλεόραση) μεταδίδουν μηνύματα τα οποία προσλαμβάνει ο δέκτης (αναγνώστης, ακροατής, τηλεθεατής) χωρίς να επιστρέφει άμεσα τη χαροποίηση ή τη δυσαρέσκειά του

Αμφίπλευρη επικοινωνία

- Στο **διαδίκτυο** μπορεί η **επικοινωνία** να είναι **αμφίπλευρη**, καθώς ο καθένας μπορεί να αναρτήσει τις απόψεις του ή να λάβει μέρος σε συζητήσεις στα λεγόμενα fora (πληθυντικός του λατινικού forum= αγορά)
- Στα έντυπα, η αντίδρασή του ισοδυναμεί με την **παύση αγοράς τους**
- Στην περίπτωση της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου υφίστανται **μετρητές αποδοχής**, τα αποτελέσματα των οποίων προκαλούν μεταβολές στο πρόγραμμα και μετακινήσεις εκπομπών σε ζώνες υψηλότερης τηλεθέασης και ακροαματικότητας. Ή οδηγούν άλλες εκπομπές σε χρονική συρρίκνωση, ακόμα και σε κατάργηση
- Ορισμένες πάλι εκπομπές προσφέρουν τη δυνατότητα **άμεσης** τηλεφωνικής **επικοινωνίας** και ελεύθερης έκφρασης σε πραγματικό χρόνο

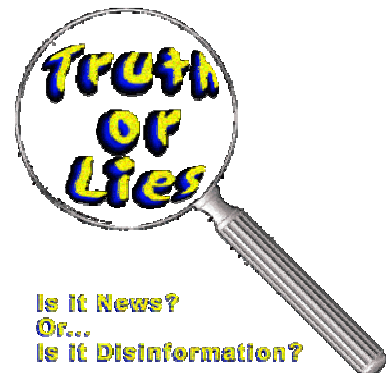
Παραπληροφόρηση

Ορισμός

- Είναι η **νοθευμένη**, μη αληθινή **πληροφόρηση** του πολίτη, σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Πρόκειται για μια ειδικά σχεδιασμένη μετάδοση μηνύματος, με σκοπό την παραποίηση της αλήθειας και την παραπλάνηση της κοινής γνώμης.
- Ετυμολογία: παρά + πληροφορώ

Μορφές

- ⇒ απόκρυψη γεγονότων
- ⇒ μεγαλοποίηση γεγονότων
- ⇒ κατασκευή γεγονότων
- ⇒ παρεμβολή σχολίων
- ⇒ δραματοποίηση μιας είδησης με:
 - ↳ ανάλογο οπτικοακουστικό υλικό,
 - ↳ μουσική υπόκρουση,
 - ↳ ύφος,
 - ↳ τόνο φωνής

Αίτια παραπληροφόρησης (ευθύνες των Πομπών)

Εξυπηρέτηση πολιτικών συμφερόντων

- τα ΜΜΕ σκηνοθετούν και **εξωραϊζουν** (ωραιοποιούν) την εικόνα των πολιτικών· αντίστοιχα **συκοφαντούν**, παραποιούν την εικόνα των πολιτικών τους αντιπάλων
- σε ολοκληρωτικά καθεστώτα, αλλά και σε κατ' όνομα δημοκρατίες, η ίδια η εξουσία επιδιώκει να **αποστρέψει το ενδιαφέρον του κοινού από τα βασικά πολιτικοκοινωνικά θέματα** σε άλλες κατευθύνσεις, ώστε να μην αφυπνίζεται ο λαός
- υπάρχουν ΜΜΕ που **υπηρετούν** συγκεκριμένα **κομματικά συμφέροντα** (πχ. κομματικές εφημερίδες)

Οικονομικά συμφέροντα

- η εμπορευματοποίηση των ΜΜΕ και η αναγωγή τους σε κερδοσκοπικές επιχειρήσεις - με προτεραιότητα το υλικό κέρδος και όχι την ποιότητα της πληροφόρησης - τα κάνει να **επιδιώκουν το μέγιστο κέρδος** ανταγωνιζόμενα· ο σκληρός ανταγωνισμός ωθεί τα ΜΜΕ στην προβολή θεαμάτων τα οποία διακρίνει η **απλοϊκότητα** και ο **λαϊκισμός** (κιτρινισμός, σκανδαλοθηρία, αποσιώπηση και διαστρέβλωση της αλήθειας), προκειμένου να αυξηθεί η τηλεθέαση
- επιδιώκοντας την «πρωτιά» ορισμένοι **δημοσιογράφοι βιάζονται να μεταδώσουν ειδήσεις, χωρίς να διασταυρώσουν** τις πηγές τους, με αποτέλεσμα να παραπληροφορούν το κοινό
- **χρηματισμός** δημοσιογράφων ή εκδοτών από πολιτικούς φορείς ή επιχειρήσεις
- οι **μεγαλοϊδιοκτήτες** των ΜΜΕ επιδιώκουν να εξυπηρετήσουν πολιτικούς για να **εξυπηρετήσουν παράλληλα επιχειρηματικά τους συμφέροντα** (πολλοί από αυτούς είναι προμηθευτές επιχειρήσεων του δημοσίου ή εργολάβοι δημοσίων έργων)

Ευθύνες των δεκτών (γιατί παρασυρόμαστε)

- η **έλλειψη ολοκληρωμένης παιδείας** (δίχως γνώσεις, κριτική ικανότητα, προβληματισμό, αμφιβολία, βούληση) κάνει τα άτομα να υιοθετούν και να δέχονται αβασάνιστα ό,τι τους παρέχεται ως πληροφόρηση
- η **αδιαφορία** και η **παθητικοποίηση** του σύγχρονου ανθρώπου: ο άνθρωπος δε νοιάζεται να ψάξει για να βρει μια αντικειμενική πληροφόρηση αλλά δέχεται άκριτα ό,τι πληροφόρηση του παρέχεται
- ο **ενδοτισμός** του ατόμου **στην εντυπωσιακή και εύπεπτη πληροφόρηση** που δεν απαιτεί πνευματική κόπωση, βαθύ προβληματισμό και αναζήτηση της αλήθειας (το κοινό αρέσκεται στον τύπο εκείνο των πληροφοριών που προκαλούν τον εντονότερο δυνατό εντυπωσιασμό του, πληροφορίες διασκεδαστικές και ανάλαφρες)
- οι **αυξημένες υποχρεώσεις** του σύγχρονου ανθρώπου δεν του αφήνουν τον απαραίτητο ελεύθερο χρόνο και διάθεση για ενασχόληση με τα κοινά, πόσο μάλλον τον αναγκαίο χρόνο για να διαχωρίσει την πραγματική πληροφόρηση από την μη πραγματική
- οι **πολλαπλές και αντικρουόμενες πληροφορίες**, σε συνδυασμό με την ταχύτητα της διάδοσής τους, δεν αφήνουν περιθώρια στο σύγχρονο δέκτη να τις αποκωδικοποιήσει σωστά
- η **ταύτιση συγκεκριμένου φορέα ενημέρωσης** (τηλεοπτικού ή ραδιοφωνικού σταθμού ή εφημερίδας) **με την προσωπική μας ιδεολογία** => προσδίδει στο μέσο ενημέρωσης μεσσιανικό χαρακτήρα => δεχόμαστε ως αληθινή κάθε του πληροφορία ή σχόλιο
- η **ιδιοτέλεια**: ενίοτε μας συμφέρει η συγκεκριμένη πλευρά της "πραγματικότητας" που προβάλλεται

Επιπτώσεις της παραπληροφόρησης

Στο άτομο

- **λανθασμένες επιλογές**: όσοι πιστεύουν στις πληροφορίες αυτές, κάνουν λανθασμένες επιλογές (πολιτικές, οικονομικές), αφού πέφτουν σε παγίδες που έχουν στήσει επιδέξια όσοι διαστρέφουν τις ειδήσεις
- **απώλεια** πνευματικής και ψυχικής **ελευθερίας**: η ανθρώπινη σκέψη ετεροκαθορίζεται, η αυτοβουλία περιορίζεται
- **περιορίζεται η κριτική σκέψη** και δεν είναι σε θέση να αμφιβάλλουμε γόνιμα ή να αμφισβητούμε
- προκαλείται **άγχος** και **ανασφάλεια** από τη διασπορά ψευδών ειδήσεων

Στην πολιτική ζωή

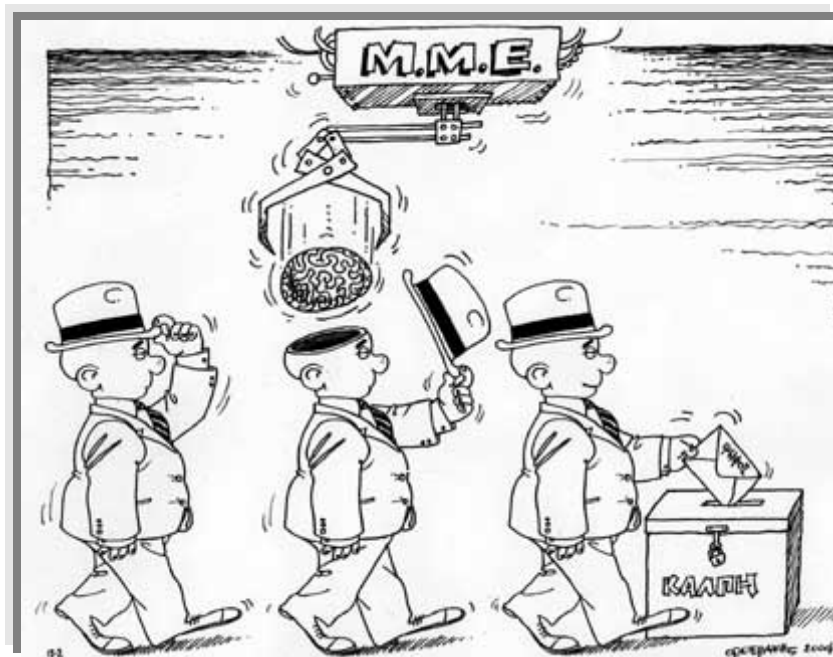
- **πλήττεται η δημοκρατία**, εφόσον **ο πολίτης χειραγωγείται** και μετατρέπεται σε αδρανή υπήκοο, σκέφτεται και ενεργεί, όπως άλλοι του υποδεικνύουν
- η κατευθυνόμενη ενημέρωση **δεν ελέγχει τα πολιτικά πρόσωπα** με γνώμονα την αξιότητά τους και δεν αποτιμά τις ενέργειές τους με κριτήριο το κοινό καλό
- οι πολίτες ουσιαστικά **δεν** είναι σε θέση να **ασκήσουν αποτελεσματικό έλεγχο στους ηγέτες** άρα και να συνειδητοποιήσουν τις όποιες ατασθαλίες τους
- όταν η παραπληροφόρηση προέρχεται από φορείς της αντιπολίτευσης, τότε **οι παραπληροφορημένοι πολίτες δεν είναι σε θέση να εκτιμήσουν το επιτυχημένο έργο των κυβερνήσεων** και τους παρεμποδίζουν ως προς την ολοκλήρωσή του
- μετατρέπεται ο λαός σε μια απρόσωπη μάζα, που άγεται και φέρεται κατά τα συμφέροντα όσων κινούν τα νήματα και τις πηγές της «πληροφόρησης», προκαλώντας **φανατισμό, δογματισμό, ρατσισμό, εθνικισμό, οδηγώντας ακόμη και σε πόλεμο**
- η Δημοκρατία, από πολίτευμα της ελευθερίας και της ανεμπόδιστης έκφρασης γνώμης, γίνεται, ουσιαστικά, το πολίτευμα των **ισχυρών συμφερόντων**, που **ελέγχουν τις πηγές της πληροφόρησης και τις μεταβάλλουν σε μέσα προπαγανδιστικής επιβολής**

Στην κοινωνία

- όταν η αλήθεια αποσιωπάται, τα **κοινωνικά προβλήματα δεν επιλύονται**
- **αποπροσανατολίζεται** η κοινή γνώμη από τα σημαντικά θέματα και στρέφει το ενδιαφέρον της σε επουσιώδη

Στη δημοσιογραφική αξιοπιστία

- **υπονομεύεται** θανάσιμα - μακροπρόθεσμα - **το δημοσιογραφικό λειτούργημα**, αφού στην κοινή γνώμη εδραιώνεται η πεποίθηση ότι οι δημοσιογράφοι είναι συμβιβασμένοι, φοβισμένοι, αδιάφοροι για την αλήθεια
- **για τον λαό τα ΜΜΕ** δεν είναι ο αρωγός, τα μέσα που στηρίζουν τη δημοκρατία και διασφαλίζουν την έγκυρη ενημέρωση· αντίθετα, **είναι κι αυτά μέρος του «παιχνιδιού»**, του ανηλεούς ανταγωνισμού, με μοναδικό θύμα τον λαό

Τρόποι αντιμετώπισης.

Μ.Μ.Ε.

- **αντικειμενική πληροφόρηση**, χωρίς τάσεις υπερδιόγκωσης και εντυπωσιασμού
- **διάκριση** της είδησης από τα σχόλια
- **απαλλαγή** από προκαταλήψεις και φανατισμό
- ήθος κι **υπευθυνότητα** απ' τους δημοσιογράφους
- τήρηση του **κώδικα επαγγελματικής δεοντολογίας**.

Οικογένεια

- **έλεγχος** των μηνυμάτων που δέχεται το παιδί και ουσιαστική συζήτηση, για την αποκωδικοποίηση και επεξεργασία τους.

Σχολείο

- απαλλαγή από τη στείρα **αποστήθιση** και συσσώρευση γνώσεων
- **ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας**, ώστε από μικρή ηλικία ο νέος να εθίζεται στον προβληματισμό
- **καλλιέργεια της κοινωνικής συνείδησης** έναντι του ανταγωνισμού, που κατισχύει στις μέρες μας, με αφετηρία το γόνιμο διάλογο διδασκόντων-διδασκομένων

Κράτος

- ισχυροποίηση του **δημοκρατικού πολιτεύματος**
- λειτουργία **υπερκομματικών θεσμών** (βλ. ΕΡΣ στο *Δίκαιο και Πολιτική*) που θα ελέγχουν τα ΜΜΕ και θα ελαχιστοποιούν τα κρούσματα παραπληροφόρησης
- οι **πολιτικοί** οφείλουν να λειτουργούν ως αντιπρόσωποι του λαού και όχι ως φερέφωνα κομματικών σχηματισμών και να ασκούν το λειτούργημά τους με γνώμονα το κοινό καλό, γεγονός που σημαίνει περισσότερη αλήθεια και λιγότερο ψεύδος

Η ευθύνη του κοινού

- να **αποφεύγει την παθητική** αποδοχή, να αντιδρά προσεκτικά στα μηνύματα, να επιλέγει μόνο ορισμένα στοιχεία και κριτικά να τα αξιοποιεί
- να **επιλέγει** προσεκτικά τις πηγές ενημέρωσής του, να μην εξαρτάται από αυτές, να τις εναλλάσσει, ώστε να έχει σφαιρική θεώρηση των πραγμάτων
- να είναι **ανεξάρτητο** από κάθε ιδιοτέλεια και προσπάθεια εξυπηρέτησης ύποπτων συμφερόντων
- να **αντιδρά** συλλογικά, όταν τα ΜΜΕ δε λειτουργούν επωφελώς, να ασκεί κριτική και να τη δημοσιοποιεί, να προσπαθεί να περάσει στον πομπό το μήνυμα της απόρριψης των μη ποιοτικών εκπομπών.

‘Κιτρινισμός’ του Τύπου

Ορισμός

Κίτρινος τύπος αποκαλείται ο σκανδαλοθηρικός, ο ασύδοτος Τύπος που δεν επιδιώκει την ορθή πληροφόρηση της κοινής γνώμης, αλλά προσπαθεί να:

- εκμεταλλευτεί πολιτικές, οικονομικές ή κοινωνικές καταστάσεις
- προκαλέσει φανατισμό και να οξύνει τα πολιτικά πάθη
- σπιλώσει προσωπικότητες παίρνοντας αφορμή από συμβάντα της προσωπικής τους ζωής με σκοπό την πρόκληση και ικανοποίηση νοσηρής περιέργειας

Ο όρος «κίτρινος τύπος» έχει μια παράδοξη προέλευση. Το 1894 η εφημερίδα «New York world» του Τζ. Πούλιτजर, δημοσίευσε σε συνέχειες την εικονογραφημένη σειρά το «κίτρινο παιδί», που είχε αποδειχθεί εξαιρετικά εμπορική, αφού ανέβασε απότομα την κυκλοφορία της κατά 50%. Τότε η «New York Journal», του Ουίλιαμ Χήρστ τη μιμήθηκε, και άρχισε να δημοσιεύει την ίδια σειρά με τα ίδια ακριβώς επεισόδια. Με αυτό τον τρόπο συγκράτησε το αναγνωστικό κοινό της και το επόμενο έτος(1895) έγινε η πρώτη σε κυκλοφορία εφημερίδα του κόσμου. Έκτοτε, από τον τίτλο «το κίτρινο παιδί», ονομάστηκε «κίτρινος τύπος» κάθε έντυπο που ξεφεύγει από τους κανόνες της δημοσιογραφικής δεοντολογίας και προδίδει την κοινωνική του αποστολή.

Παράγοντες που τροφοδοτούν και συντηρούν το φαινόμενο του κιτρινισμού του τύπου

- Η **επιδίωξη του μέγιστου κέρδους** επιδρά καθοριστικά στην ουσία και το περιεχόμενο της επικοινωνίας με αποτέλεσμα να **μετατρέπεται η πληροφόρηση σε εμπόρευμα** με ανταλλακτική αξία. Η λογική της αγοράς ευνοεί τελικά το υπερβολικό, το ψεύτικο, εκείνο που διαφθείρει με σκοπό τη μεγιστοποίηση της κυκλοφορίας των φύλλων και την κερδοσκοπία
- Η εξάρτηση του Τύπου από τη διαφήμιση, που αποτελεί την κύρια τροφή του, οδηγεί στην ανάγκη της **εντυπωσιοθηρίας** και της διόγκωσης ελάσσονος σημασίας γεγονότων. Έτσι **ο Τύπος αυξάνει την αγοραστική του δύναμη, εξασφαλίζει διαφήμιση** και επιβιώνει οικονομικά στη σύγχρονη κοινωνία
- Η **προσπάθεια του Τύπου να ανταγωνιστεί τα ηλεκτρονικά μέσα** τον οδηγεί στην εμπορευματοποίηση και συχνά στον κιτρινισμό προκειμένου να προσελκύσει αναγνώστες – καταναλωτές.
- Τα **πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα που υπηρετούν συχνά κάποιοι δημοσιογράφοι τους ωθούν** να απεμπολούν την αντικειμενικότητα και να οδηγούνται **στην προπαγάνδα** και στην σπίλωση της υπόληψης των πολιτικών ή οικονομικών τους αντιπάλων
- Το **χαμηλό πνευματικό επίπεδο του κοινού**, η μη εξοικείωσή του με το γραπτό λόγο, η προτίμησή του στην εικόνα και τον ηχηρό τίτλο επιβάλλουν έναν τύπο εφημερίδας που αποθεώνει το σκάνδαλο, την υπερβολή, το ψέμα.

Προϋποθέσεις ορθής λειτουργίας του Τύπου

- **Ανεξαρτησία** του Τύπου **από** στενά οικονομικά και κομματικά **συμφέροντα**
- Επαγγελματική ευσυνειδησία και ηθική ακεραιότητα των δημοσιογράφων, πίστη στο δημόσιο συμφέρον και σεβασμό στον άνθρωπο, **εφαρμογή του κώδικα δημοσιογραφικής δεοντολογίας**
- Η επικράτηση του δημοκρατικού πολιτεύματος που εξασφαλίζει **ελεύθερη διακίνηση ιδεών**, διάλογο και πολυφωνία
- Η **πνευματική εγρήγορση και η κριτική στάση** του μέσου πολίτη που απαιτεί σφαιρική και ποιοτική ενημέρωση

Ορθή στάση του ατόμου απέναντι στον Τύπο

Το άτομο με τη στάση του θα πρέπει να μάθει να αναπτύσσει αντιστάσεις απέναντι στην προπαγάνδα την παραπληροφόρηση και τον κίτρινοισμό του Τύπου. Αυτό θα επιτευχθεί:

- Με την κατάλληλη Παιδεία η οποία θα καλλιεργήσει κριτική ικανότητα, ικανότητα ορθής σκέψης και επιλογής
- Με το να βρίσκεται το άτομο σε διαρκή εγρήγορση ώστε να επεξεργάζεται λογικά τα μηνύματα, να διασταυρώνει, να συγκρίνει, να επεξεργάζεται λογικά
- Με το να διακρίνει το άτομο η επιλεκτικότητα και η αγάπη για την ποιότητα που αποτελεί ένα φυσικό φίλτρο για τις πληροφορίες που προσβάλουν την αισθητική και την προσωπικότητά του.

Σύγκριση των βασικών ΜΜΕ

Πλεονεκτήματα Τύπου

- Απουσιάζει ο φτηνός εντυπωσιασμός καθώς στηρίζεται περισσότερο στο λόγο παρά στην εικόνα.
- Υπερέχει σε αντικειμενικότητα που εξασφαλίζεται από την επαρκή ανάλυση, την πολυφωνία, το σχόλιο, την τεκμηρίωση των απόψεων αλλά και τη χρονική απόσταση από το γεγονός-είδηση που καταγράφεται.
- Χρησιμοποιείται προσεγγμένη σύνταξη και πλούσιο λεξιλόγιο που υπηρετεί την ακρίβεια και τη σαφήνεια και βοηθά στη γλωσσική ευαισθητοποίηση του αναγνώστη .
- Περιλαμβάνει ποικιλία θεμάτων που ανταποκρίνονται σε διαφορετικά ενδιαφέροντα ευνοώντας έτσι την επιμόρφωση και την ενημέρωση σε επιστημονικά θέματα.
- Παρέχεται στον αναγνώστη δυνατότητα επιλογής στον τόπο και το χρόνο ενημέρωσης καθώς και ευχέρεια πολλαπλών αναγνώσεων και μεγαλύτερης εμβάθυνσης.
- Απαιτείται η ενεργητική στάση του δέκτη που επεξεργάζεται δυναμικά την πληροφορία, κρίνει, απορρίπτει και διαμορφώνει άποψη.

Μειονεκτήματα Τύπου

- Καθυστερεί τη μετάδοση της είδησης και επομένως υστερεί σε αμεσότητα.
- Η ανάγνωση απαιτεί χρόνο και προσήλωση τα οποία δε διαθέτει ο σύγχρονος άνθρωπος.
- Απουσιάζει η εικόνα που είναι ελκυστική και κάνει βιωματική την είδηση.

Πλεονεκτήματα Τηλεόρασης

- Εξασφαλίζει **συνεχή, άμεση και έγκαιρη ενημέρωση**.
- Γίνεται χρήση απλού και εύληπτου λόγου που σε συνδυασμό με τα παραγωγιστικά και εξωγωγιστικά στοιχεία, τη χρήση εικόνων και βίντεο **κάνει το μήνυμα εύληπτο και 'ζωντανό'**.
- Η ενημέρωση γίνεται σε **σύντομο χρόνο και χωρίς κόπο**.
- Με τις "ζωντανές" συνδέσεις με όλο τον κόσμο ευνοείται η **διαπολιτισμικότητα**
- Καθώς βρίσκεται σε όλα τα νοικοκυριά αποτελεί μέσο ενημέρωσης αλλά και φθηνής ψυχαγωγίας **προσιτό σε όλα τα κοινωνικά στρώματα**.

Μειονεκτήματα Τηλεόρασης

- Καταφεύγει συχνά στον **εντυπωσιασμό** χρησιμοποιώντας την εικόνα που **καθλώνει**.
- Αποτελεί **μονόδρομη επικοινωνία** αφού δεν επιτρέπει το διάλογο και επομένως παθητικοποιεί το δέκτη.
- Είναι δύσκολο το φιλτράρισμα, η διασταύρωση των ειδήσεων σε ζωντανές καλύψεις γεγονότων, επομένως ελλοχεύει **ο κίνδυνος υπερβολής ή παραπληροφόρησης**.
- Καθώς είναι έντονος ο ανταγωνισμός μεταξύ των καναλιών , είναι **αισθητός ο εμπορικός χαρακτήρας του μέσου** που συχνά υπαγορεύει μη θεμιτούς τρόπους προσέλκυσης του ενδιαφέροντος του τηλεθεατή.
- Είναι συχνά **υπερβολική η δειξοδυσση του μέσου** στον ψυχικό κόσμο του δέκτη, στην κοινή γνώμη ίσως και στην πολιτική ζωή.
- Χρησιμοποιεί απροσχεδίαστο , συχνά πρόχειρο λόγο με αποτέλεσμα να επηρεάζει γλωσσικά το δέκτη.
- Λόγω του καταϊγιστικού ρυθμού μετάδοσης των μηνυμάτων **αδυνατεί ο δέκτης να τα επεξεργαστεί λογικά**.
- Προσφέρει συχνά **ευτελή θεάματα** που προσβάλλουν την αισθητική και υποβιβάζουν το πνευματικό επίπεδο του δέκτη.
- Με την κυριαρχία της εικόνας ευθύνεται σε κάποιο βαθμό για την **απομάκρυνση του μέσου ανθρώπου από το βιβλίο** και την επαφή του με το γραπτό λόγο γενικότερα.

Πλεονεκτήματα Ραδιοφώνου

- Προσφέρει ευκολία ως προς τον τόπο και χρόνο ενημέρωσης καθώς **βρίσκεται παντού** (σπίτι, εργασία, αυτοκίνητο...).
- Επιτρέπει την **παράλληλη ενασχόληση με άλλη δραστηριότητα** π.χ. οικιακές εργασίες.
- Ενημερώνει με **συντομία** και αμεσότητα .
- Καθώς κυριαρχεί ο λόγος **επιτρέπει την ανάπτυξη της κρίσης και της φαντασίας**.
- Ενθαρρύνει το διάλογο και έτσι κάνει το δέκτη **πιο συμμετοχικό**.
- Έχει έντονα ψυχαγωγικό χαρακτήρα προσφέροντας παράλληλα ποικιλία επιλογών που καλύπτουν όλες τις προτιμήσεις.

Μειονεκτήματα Ραδιοφώνου

- Απουσιάζει η εικόνα και επομένως **υστερεί στη βιωματικότητα** των γεγονότων.
- Ο **λόγος** που χρησιμοποιείται είναι **συχνά** απροσχεδιαστος, χαλαρός, **πρόχειρος και ανακριβής**.
- Συχνά προσφέρει **υπερπληροφόρηση** και ο δέκτης αδυνατεί να επανελέγξει ή να κατανοήσει την πληροφορία.

• Πλεονεκτήματα Διαδικτύου

- Η γνώση κυκλοφορεί ελεύθερη και οι πληροφορίες είναι προσβάσιμες στον κάθε χρήστη.
- Είναι διαδραστικό μέσο και επιτρέπει την επικοινωνία και την ανταλλαγή πληροφοριών και απόψεων (άμεση δημοσίευση σχολίων [chats, fora...]).
- Προσφέρεται πληθώρα επιλογών ενημέρωσης και ποικιλία θεμάτων.
- Έγκειται στην επιλογή του χρήστη η ώρα της ενημέρωσης.
- Παρέχεται η δυνατότητα για "ζωντανές" συνδέσεις με όλο τον κόσμο (ταχύτητα και αμεσότητα ενημέρωσης).
- Η λειτουργία του επί 24ώρου βάσεως επιτρέπει τη χρήση στο χρόνο επιλογής του χρήστη.
- Συνδυάζει εικόνα, ήχο και γραπτό λόγο, γεγονός που το κάνει ελκυστικό.
- Έχει έντονα ψυχαγωγικό χαρακτήρα (παιχνίδια, μουσική, βίντεο).

• Μειονεκτήματα Διαδικτύου

- Συχνά οδηγεί το χρήστη στην απομόνωση και την αποξένωσή του από το κοινωνικό περιβάλλον.
- Ελλοχεύει ο κίνδυνος της αλλοτρίωσης αλλά και του εθισμού ιδιαίτερα σε παιδιά και εφήβους.
- Οι πληροφορίες που προβάλλονται δεν υπόκεινται πάντα σε έλεγχο και είναι συχνά αναξιόπιστες.
- Οι κίνδυνοι (ιοί, κλοπές, απάτες) που συνεπάγεται η χρήση του δημιουργούν επιφυλάξεις.
- Δεν υπάρχει η δυνατότητα πρόσβασης σε όλους καθώς είναι ακριβό μέσο και απαιτεί ειδικές γνώσεις και εξοικείωση.

Τηλεόραση και βιβλίο

Γιατί η τηλεόραση ευθύνεται για τον παραγκωνισμό του βιβλίου

- Στην τηλεόραση **κυριαρχεί η εικόνα**, και παραγκωνίζεται ο λόγος. Η εικόνα έχει καθηλωτική ισχύ εντυπωσιάζει - δεσμεύει και αποδυναμώνει τη φαντασία που είναι απαραίτητη για την ανάγνωση βιβλίων.
- Η τηλεόραση έχει **απλό και λιτό λόγο** - προσφέρει **άκοπα** την αίσθηση της επαφής με την πραγματικότητα - δεν απαιτεί τίποτε από τον τηλεθεατή σε αντίθεση με το βιβλίο.
- Ο σύγχρονος πιεσμένος και αγχωμένος άνθρωπος **προτιμά τη χαλαρωτική αποχαύνωση** μπροστά στη γυάλινη οθόνη από την «κουραστική» ανάγνωση βιβλίων, που απαιτεί χρόνο και πνευματική εγρήγορση.
- Η **τηλεοπτική οθόνη** εκπέμπει μια λάμψη που **αιχμαλωτίζει** και καθλώνει τον τηλεθεατή, **εθίζει** στην παρακολούθησή της και **αποκόπτει από άλλες δραστηριότητες** στον ελεύθερό του χρόνο, όπως η ανάγνωση βιβλίων.
- Ειδικά **οι νέοι βλέπουν στην τηλεόραση μια διαφυγή** από τον πιεστικό κόσμο των βιβλίων που βιώνουν στην εκπαιδευτική ζωή τους.
- Στην τηλεόραση **δεν προβάλλεται** ιδιαίτερα **το βιβλίο**.
- Η **τηλεόραση διαχέει τη μετριότητα** στη γλώσσα και τον πολιτισμό εθίζει στο χαμηλής ποιότητας θέαμα.
- Η γενικότερη **κενότητα** που εκπέμπεται από την τηλεόραση σήμερα δεν συνάδει με τον κόσμο του βιβλίου, τον κόσμο του πνεύματος, του βάθους, του προβληματισμού.

Πώς η τηλεόραση προωθεί το βιβλίο

- Διαφημίσεις βιβλίων, βιβλιοπαρουσιάσεις, βιβλιοκριτικές.
- Εκπομπές για νέες κυκλοφορίες βιβλίων.
- Συνεντεύξεις συγγραφέων.
- Εκπομπές για τη λογοτεχνία, την ιστορία και άλλα πεδία που καλούν το κοινό στην ανάγνωση βιβλίων.
- Προβολή ταινιών που έχουν την πηγή τους σε λογοτεχνικά έργα, κάτι που μπορεί να παρακινήσει κάποιον να τα διαβάσει κατόπιν.

Ακουστικές εκδόσεις

Ορισμός

Πρόκειται για μαγνητοφωνήσεις λογοτεχνικών έργων που κυκλοφορούν σε ψηφιακή (πια) μορφή.

«Υπέρ»

- Διευκολύνουν τον άνθρωπο στην καθημερινότητά του, μια και παράλληλα με το διάβασμα μπορεί να διεκπεραιώνει άλλες υποχρεώσεις του. Μπορεί π.χ. να «ακούει» το βιβλίο κατά τη διάρκεια των μετακινήσεών του ή των οικιακών του εργασιών.
- Το βιβλίο γίνεται προσιτό σε αναλφάβητους (και ιδίως μετανάστες), τυφλούς, ηλικιωμένους με προβλήματα όρασης, κατάκοιτους ασθενείς, και μικρά παιδιά που ακόμα δεν έχουν αναπτύξει την ικανότητα της ανάγνωσης.
- Είναι πιο οικονομικές από τις έντυπες εκδόσεις.
- Περιορίζεται η όποια οικολογική καταστροφή για την παραγωγή βιβλίων.

«Κατά»

- Χάνεται ο προσωπικός «διάλογος» με το βιβλίο και η «μυσταγωγία» της ανάγνωσης.
- Ο ακροατής είναι κατά κανόνα πιο παθητικός από τον αναγνώστη και δεν είναι ιδιαίτερα προσηλωμένος.
- Ίσως ενταθούν προβλήματα ορθογραφίας των μικρών παιδιών.
- Σταδιακά ίσως ατονήσει ο γραπτός λόγος και η ιστορική ορθογραφία.
- Ελλοχεύει ο κίνδυνος επέκτασης της διαδικτυακής-ηλεκτρονικής πειρατείας και στον χώρο του βιβλίου και των εκδόσεων, κάτι που θα αποτελέσει πλήγμα και στο θέμα των δικαιωμάτων στην πνευματική δημιουργία-ιδιοκτησία.

ΜΜΕ και γλώσσα

Η ευθύνη της τηλεόρασης για τη γλωσσική συρρίκνωση

- Η δύναμη της τηλεοπτικής εικόνας περιορίζει τη γλωσσική έκφραση. Στην σύγχρονη πραγματικότητα της τηλεόρασης ο λόγος υπομνηματίζει την εικόνα και **αναπαράγεται ελλειπτικά**, σχεδόν κωδικοποιημένα.
- Η προχειρότητα και η άγνοια της γλώσσας από τους ανθρώπους της τηλεόρασης. Οι παρουσιαστές των εκπομπών, οι σεναριογράφοι, οι δημοσιογράφοι και **όσοι ασχολούνται με την παραγωγή λόγου, στην πλειονότητά τους, δεν επιμελούνται σε ικανοποιητικό βαθμό το λόγο που εκφέρουν**. Η γλώσσα τους είναι γεμάτη από στερεοτυπικές εκφράσεις (κλισέ), γραμματικά και συντακτικά λάθη, αχρείαστους ξενισμούς ενώ χαρακτηρίζεται από ένα εξαιρετικά περιορισμένο λεξιλόγιο.
- Η τηλεοπτική διαφήμιση, προκειμένου να καταστήσει δελεαστικά τα προϊόντα για τους καταναλωτές, καταφεύγει για εντυπωσιασμό σε μια γλώσσα γεμάτη **σολοικισμούς² και λεκτικά ευρήματα αμφίβολης ποιότητας**. Η διαφήμιση αδιαφορεί για τις γλωσσικές ακρότητες, τις περισσότερες φορές μάλιστα, τις επιδιώκει.
- Συχνή αναπαραγωγή του «ξύλινου» και λαϊκίστικου λόγου των πολιτικών στις ενημερωτικές εκπομπές.
- Ο ελάχιστος τηλεοπτικός χρόνος που διατίθεται για αξιόλογες εκπομπές λόγου. Σπανίζουν οι παρουσίες ανθρώπων με γλωσσική καλλιέργεια (διανοούμενοι, λογοτέχνες κ.λπ.).
- Η κατάχρηση της αναπαραγωγής του προφορικού λόγου της καθημερινότητας **με εμμονή σε στοιχεία συνθηματικών γλωσσών** (argot ή slang) διάφορων κοινωνικών ομάδων (των νέων, των περιθωριακών, των ομοφυλόφιλων κ.λπ.).

² συντακτικά λάθη

Προϋποθέσεις... η τηλεόραση μπορεί να συμβάλει στη γλωσσική καλλιέργεια

- Με την **γλωσσική κατάρτιση** των δημοσιογράφων και των παρουσιαστών. Οι σχολές των επαγγελματιών της τηλεόρασης θα πρέπει να δίνουν ιδιαίτερο βάρος στη γλωσσική εκπαίδευση.
- Με τη **γλωσσική επιμέλεια** του τηλεοπτικού λόγου –ενημερωτικού και ψυχαγωγικού - από φιλόλογους ώστε να περιοριστούν όσο το δυνατό στο ελάχιστο τα λάθη σε γραμματικό, συντακτικό και λεξιλογικό/σημασιολογικό επίπεδο.
- Με τον εμπλουτισμό του προγράμματος **με εκπομπές για τον πολιτισμό** γενικότερα. Πρέπει να ακούγεται και ο λόγος των διανοούμενων και των λογοτεχνών, των επιστημόνων και των καλλιτεχνών, οι οποίοι, κατά κανόνα, μεριμνούν για τη γλώσσα.
- Με **ειδικές εκπομπές για τη γλώσσα**, αξιοποιώντας τη δύναμη του μέσου, ώστε να στραφεί το ενδιαφέρον του κοινού προς τη γλωσσική καλλιέργεια.
- Βασικότερη προϋπόθεση είναι να σταματούσε η τηλεόραση να προβάλλει **«αρνητικά» γλωσσικά πρότυπα**, είτε μέσω των διαφημίσεων, είτε μέσω των διάφορων τηλεοπτικών προσώπων που, αν και γραφικά, χαρίζουν μεγάλη τηλεθέαση.

ΜΜΕ – σχέσεις λαών

Κίνδυνος για την πολιτιστική ταυτότητα μιας αναπτυσσόμενης χώρας από την πολιτιστική κυριαρχία των αναπτυγμένων χωρών.

- Οι αναπτυγμένες χώρες επιδιώκουν, στα πλαίσια της επέκτασής τους, εκτός από την οικονομική διείσδυση στις αναπτυσσόμενες χώρες, και **την πολιτιστική τους αφομοίωση**.
- Στα ΜΜΕ τα ισχυρά κράτη προβάλλουν έναν τρόπο ζωής που εξυπηρετεί τα δικά τους, οικονομικά και ιδεολογικά συμφέροντα.
- Οι λαοί των αναπτυσσόμενων χωρών συνηθίζουν **να μιμούνται τον τρόπο ζωής του ισχυρού** προκειμένου να νιώσουν ότι ανήκουν στην πρόοδο και τον εκσυγχρονισμό.
- Έτσι αδιαφορούν για τη δική τους παράδοση, γλώσσα και ιστορία, τα στοιχεία, δηλαδή, που αποτελούν την πολιτιστική τους ταυτότητα, και υιοθετούν συνήθειες και αρχές ξένες προς το πολιτισμό τους.
- Οι συνέπειες είναι ορατές σε κάθε πλευρά της κοινωνικής ζωής: στην ομιλία, στη διασκέδαση, στις σχέσεις, στο ντύσιμο κ.λπ. όπου η **αλλοίωση της πολιτιστικής ταυτότητας ενός λαού οδηγεί σε μια οικουμενική ομοιομορφία**.

Πώς τα ΜΜΕ θα συμβάλουν στην αλληλοκατανόηση και στον αλληλοσεβασμό των ατόμων, των ομάδων και των λαών

- Πρέπει η λειτουργία τους να χαρακτηρίζεται από **πολυφωνία και δημοκρατικότητα** ώστε να διατυπώνονται ισότιμα σε ελεύθερο και δημιουργικό διάλογο, όλες οι απόψεις.
- Οι ενημερωτικές και ψυχαγωγικές εκπομπές θα πρέπει να πληροφορούν για τα κοινωνικά, πολιτισμικά ή ιδεολογικά στοιχεία κάθε ομάδας ή λαού, ώστε να προωθείται **η γνωριμία και η αλληλοκατανόηση** μεταξύ τους.
- Με τη γνωριμία και την αλληλοκατανόηση γίνεται δυνατή η **αποδοχή της ιδιαιτερότητας του Άλλου** (ατόμου, ομάδας ή λαού), και επιτυγχάνεται **η ανεκτικότητα** η οποία είναι δομικό στοιχείο της κοινωνικής συνοχής.
- Κατά συνέπεια πρέπει να αποφευχθεί η μονομέρεια από τα ΜΜΕ, η προσκόλληση σε μια ιδεολογία, διότι καλλιεργεί τις προκαταλήψεις, το φανατισμό και τη μισαλλοδοξία.
- Η προβολή από τα ΜΜΕ των ιδιαίτερων στοιχείων της κουλτούρας κάθε κοινωνικής ομάδας ή λαού ενισχύει την **πολιτισμική αλληλεπίδραση** μέσω της σύγκρισης των ιδεών, των πεποιθήσεων και των αξιών τους.

MME – Σχολείο - Νέοι

Ο καινούριος ρόλος που καλείται να παίξει ο δάσκαλος στην εποχή μας, κατά την οποία οι νέοι δέχονται έναν καταγισμό πληροφοριών από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας.

- Πρέπει να εγκαταλειφθεί το παραδοσιακό μοντέλο της διδασκαλίας που ήθελε το δάσκαλο – αυθεντία να μεταδίδει στους μαθητές επιφανειακές γνώσεις. Ο δάσκαλος πρέπει να καθοδηγεί πλέον το μαθητή να «ανακαλύπτει» τη γνώση μέσω των δικών ενεργειών (διερευνητική διαδικασία).
- Να βοηθήσει τους μαθητές να αποκτήσουν τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες προκειμένου να διαχειριστούν τον τεράστιο όγκο πληροφοριών που δέχονται από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας (κριτική ικανότητα, έλεγχος της αξιοπιστίας της πληροφορίας).
- Να ενθαρρύνει την αυτενέργειά τους, ώστε να συνειδητοποιήσουν οι ίδιοι οι μαθητές τις μαθησιακές τους ανάγκες και να υιοθετήσουν συγκεκριμένα κριτήρια στην αναζήτηση των κατάλληλων πληροφοριών.
- Να βοηθήσει τους μαθητές στην εξοικείωση με τη χρήση των ΜΜΕ ώστε να μπορούν να έχουν απρόσκοπτη πρόσβαση στη ροή των πληροφοριών.
- Ο δάσκαλος θα πρέπει να είναι ικανός να καταδείξει την ανοιχτή δομή της γνώσης, όπως αποτυπώνεται στον πλουραλισμό των ΜΜΕ, αποφεύγοντας την παρουσίαση της μιας και μοναδικής ερμηνείας των γεγονότων.

Ποια είναι τα κατάλληλα εφόδια με τα οποία είναι ανάγκη να εξοπλιστεί η νέα γενιά για την καλύτερη χρήση των μέσων αυτών;

- Γνώσεις και δεξιότητες ώστε να μπορεί να χειρίζεται και να αξιοποιεί τις δυνατότητες των σύγχρονων μέσων μαζικής επικοινωνίας (υπολογιστές, διαδίκτυο, κινητά τηλέφωνα, κ.ά.)
- Κριτική ικανότητα ώστε να μπορεί να αξιολογεί τον τεράστιο όγκο των πληροφοριών που δέχεται, ως προς την αξιοπιστία και τη χρησιμότητά τους.
- Δημοκρατικές αντιλήψεις και πλουραλιστική κουλτούρα ώστε να μπορεί να συνειδητοποιήσει την διαφορετικότητα των ανθρώπων και των ιδεών τους. Να αποδεχτεί το γεγονός ότι υπάρχουν πολλές οπτικές γωνίες για κάθε ζήτημα.
- Υψηλό βαθμό αυτενέργειας και δημιουργικότητας ώστε να είναι σε θέση να θέτει τους στόχους της αυτοβελτίωσής του και να βρίσκει τα μέσα για την επίτευξή τους.
- Γλωσσομάθεια. Αν περιοριστούμε στα όρια της μητρικής γλώσσας αδρανοποιούμε τη δυνατότητα της οικουμενικότητας που χαρακτηρίζει τα σύγχρονα ΜΜΕ.
- Αισθητική καλλιέργεια διότι ένα μεγάλο μέρος των πληροφοριών που διακινούνται στα ΜΜΕ (διαφήμιση, ιστότοποι, εκπομπές, κ.λπ.) είναι κακής ποιότητας και χαμηλής αισθητικής σε βαθμό που, τελικά, υπονομεύει την παιδευτική λειτουργία των Μέσων.

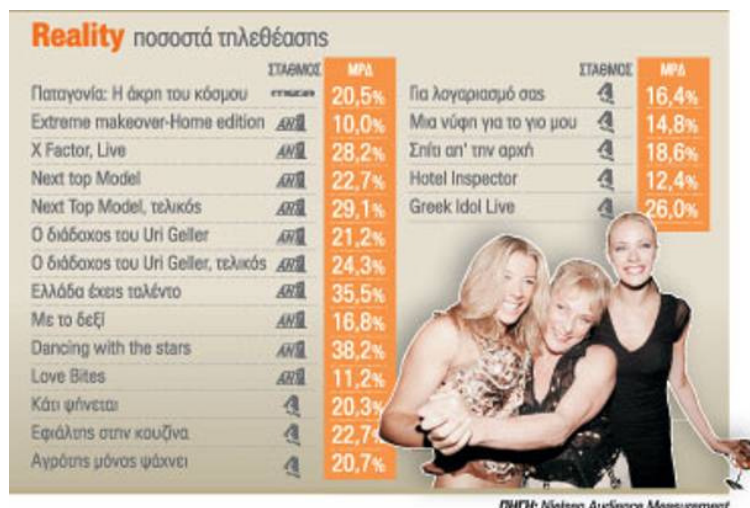
MME & Ιδιωτικός βίος

Περί ιδιωτικότητας

- Η ιδιωτικότητα είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Το Σύνταγμα (άρθρο 9) αναγορεύει την κατοικία του καθενός σε άσυλο και ορίζει την ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου απαραβίαστη. Τα όρια ανάμεσα στο δημόσιο και το ιδιωτικό μετατοπίζονται - ή μάλλον καταργούνται- ως αποτέλεσμα νέων αντιλήψεων που και πάλι αφετηριάζονται στις τεχνολογικές εφαρμογές (π.χ. Διαδίκτυο, ψηφιακή εικόνα) και την επιθετική παρεμβατικότητα των (ηλεκτρονικών κυρίως) MME. (Νίκος Φραγκάκης Δικηγόρος)

Εκφάνσεις παραβίασης της ιδιωτικότητας από τα MME

- συνεντεύξεις «επωνύμων» εστιασμένες στην ιδιωτική τους ζωή
- μεσημεριανές «κουτσομπολίστικες» τηλεοπτικές εκπομπές
- reality show
- κίτρινος τύπος
- κουτσομπολίστικα περιοδικά
- «τηλεδικεΐα» («τηλεδικαστήρια»: εκπομπές με αποκαλύψεις «σκανδάλων» και κρίσεις επ' αυτών)
- ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης (facebook, myspace κ.λπ.)

Αίτια παραβίασης της ιδιωτικότητας από τα ΜΜΕ

- Η ιδιωτική ζωή «επωνύμων», καλλιτεχνών, τηλεπαρουσιαστών, μοντέλων, αθλητών, πολιτικών κ.λπ., αποτελεί πρόσφορο έδαφος για την **εξυπηρέτηση των κερδοσκοπικών στοχεύσεων των ΜΜΕ**, διότι η προβολή της προκαλεί το ενδιαφέρον του κοινού, που ελκύεται από την «ανθρώπινη» πλευρά των προσώπων αυτών ή από κουτσομπολιά γύρω από ιδιωτικές τους στιγμές. Τα ΜΜΕ με τον τρόπο αυτό αυξάνουν την απήχησή τους στο κοινό, κάτι που τους αποφέρει κέρδη από διαφημίσεις.
- Όλα αυτά, βέβαια, έχουν να κάνουν με τη νοοτροπία που κυριαρχεί στο χώρο των ΜΜΕ, νοοτροπία που δίνει **έμφαση μόνο στο κέρδος**, αδιαφορώντας για την ποιότητα και το ήθος που εκπέμπεται.
- **Δεν υπάρχει** ο κατάλληλος **έλεγχος** από πλευράς πολιτειακών οργάνων για την παραβίαση της ιδιωτικότητας από τα ΜΜΕ. Σχετικές ενέργειές τους μένουν ατιμώρητες από τις αρχές, που είτε **αδιαφορούν** είτε **φοβούνται** μήπως κατηγορηθούν για «φίμωση» των ΜΜΕ.
- Πολλές φορές **άνθρωποι** (καλλιτέχνες, πολιτικοί κ.λπ) **που στηρίζονται στη δημόσια εικόνα τους** και θέλουν προβολή, **τροφοδοτούν οι ίδιοι** τα ΜΜΕ με θέματα σχετικά με την ιδιωτική τους ζωή, για να καταφέρουν να βρεθούν στην «πρώτη γραμμή» της επικαιρότητας και να «συζητιούνται», κάτι που για τους ίδιους μπορεί να εξαργυρωθεί ποικιλοτρόπως.
- Σε πολλές περιπτώσεις τα ΜΜΕ «αυτο-τροφοδοτούνται» αποκαλύπτοντας ιδιωτικές στιγμές των δικών τους ανθρώπων-στελεχών (τηλεπαρουσιαστών, δημοσιογράφων κ.λπ.).
- Και **το κοινό** απ' τη μεριά του φέρει μερίδιο ευθύνης για τη διόγκωση του προβλήματος, μια και **«επιβραβεύει» τα ΜΜΕ** παρακολουθώντας άκριτα ό,τι προβάλλεται σχετικά με τις ιδιωτικές στιγμές διάφορων προσώπων. Αν τα ΜΜΕ δεν έβρισκαν απήχηση, δεν θα συνέχιζαν να προσβάλλουν την ιδιωτική ζωή των ανθρώπων.
- Τα τελευταία χρόνια με το διαδίκτυο, και κυρίως με την **«κοινωνική δικτύωση»** (facebook, myspace κ.λπ.), η ιδιωτικότητα των ανθρώπων εκτίθεται ιδιαιτέρως εύκολα σε παραβίαση από τον οποιονδήποτε και διάφορα κουτσομπολιά μπορούν να πάρουν διαστάσεις δημόσιου εξευτελισμού στον κυβερνοχώρο.

Δημοσιογραφία ιδιωτικότητα και δεοντολογία

- αν υπάρχει άδεια ή συναίνεση και συμμετοχή του προσώπου για το οποίο παρουσιάζουν στοιχεία ιδιωτικής φύσεως, δεν υπάρχει πρόβλημα δημοσιογραφικής δεοντολογίας και νομιμότητας, υπάρχει όμως πρόβλημα ουσίας στην πληροφόρηση του κοινού
- αν οι δημοσιογράφοι δρουν εν κρυπτώ και μετέρχονται οχληρές, αδιάκριτες, ίσως και παράνομες, μεθόδους παρακολούθησης της ιδιωτικής ζωής ανθρώπων, τότε είναι υπόλογοι όχι μόνο για παραβίαση του δημοσιογραφικού δεοντολογικού κώδικα, αλλά και απέναντι στη δικαιοσύνη, για παραβίαση βασικών δικαιωμάτων συνανθρώπων τους
- Αντίλογος: η παρακολούθηση της ιδιωτικής ζωής ανθρώπων έχει οδηγήσει σε αποκαλύψεις εγκλημάτων ή σκανδάλων που δεν περιορίζονται στη σφαίρα του ιδιωτικού. Αυτό, βέβαια, δεν σημαίνει πως οι δημοσιογράφοι θα υποκαταστήσουν τις διωκτικές, ποινικές, δικαστικές αρχές και πως οι οθόνες των τηλεοράσεων ή οι σελίδες των εφημερίδων και του διαδικτύου θα μετατραπούν σε «λαϊκά δικαστήρια». Αν ο δημοσιογράφος έχει μια πληροφορία που μπορεί να οδηγήσει στην αντιμετώπιση του όποιου εγκλήματος, δεν πρέπει να την εκμεταλλεύεται για να κερδίσει απήχηση στο κοινό. Πρέπει να τη διασταυρώνει, να την ελέγχει και να τροφοδοτεί μ' αυτήν τις όποιες αρμόδιες αρχές, που οφείλουν να αναλάβουν τα περαιτέρω. Τη «δόξα» για την αποκάλυψη θα τη λάβει ούτως ή άλλως.

Τηλεοπτικά σκουπίδια (Trash TV)

Προσδιορισμός της έννοιας

- Τον όρο εμπνεύστηκε ο αμερικάνικος Τύπος από το «Σόου του Φιλ Ντόναχιου» τη δεκαετία του 1970, που πρωτοτυπούσε, αφήνοντας τους ετερόκλητους καλεσμένους του να τσακώνονται ελεύθερα για θέματα ταμπού. Πλήθος διαδόχων, από την Οπρα Γουίνφρεϊ μέχρι τον Ανδρέα Μικρούτσικο, εμπλούτισαν το είδος με θεματολογία και συμπεριφορές που φανερώνουν έλλειψη διακριτικότατος, διάθεση κουτσομπολιού και κακολογίας και γενικώς έλλειψη καλών τρόπων και καλαισθησίας. Οι εκπομπές αυτές κορυφώθηκαν τη δεκαετία του '90. Όταν τα ριάλιτι σόου συμπεριέλαβαν σκηνές σεξ ή κατανάλωση εντόμων («Big Brother», «Fear Factor»), υιοθετήθηκαν και αυτά από την οικογένεια των «trash».

Εκφάνσεις της Trash TV

- Εκπομπές που προκαλούν **καυγάδες** ανάμεσα στους καλεσμένους ή τους **εξευτελίζουν** αποκαλύπτοντας διάφορα «μυστικά» τους.
- **Τηλεπαιχνίδια διαγωνιστικού** χαρακτήρα με κριτικές επιτροπές.
- **Reality show**, σκληρά και ανταγωνιστικά με έπαθλο που περιμένει αν «εξοντώσεις» τους άλλους ενώπιον του χαιρέκακου κοινού.
- Πρωινές ή μεσημεριανές εκπομπές με **κουτσομπολιά**, σχολιασμό της ιδιωτικής ζωής «επωνύμων», μόδα, μαγειρική κ.λπ.
- Εκπομπές **προβολής του ανθρώπινου πόνου**.
- Δελτία ειδήσεων που εστιάζουν σε κουτσομπολιά για «επωνύμους» και άλλα ανούσια μεν προκλητικά δε θέματα.
- «**Τηλεδικεία**» (εκπομπές που καταδικάζουν πολιτικά πρόσωπα δίχως να τους αναγνωρίζετε ούτε καν αυτό το "τεκμήριο της αθωότητας", μπορεί να είναι το εισαγγελικό ύφος των δημοσιογράφων-τηλεπαρουσιαστών, μπορεί να είναι τα μονομερή συμπεράσματα και ρεπορτάζ αναλόγως των συμφερόντων που επιχειρείται να εξυπηρετηθούν, μπορεί να είναι το στήσιμο στα τηλε-παράθυρα των πολιτικών και η "ανάκριση" τους δίχως να τους δίδεται το δικαίωμα στην απάντηση, μπορεί να είναι οι δήθεν αποκαλυπτικές εκπομπές που παρουσιάζουν αναπόδεικτα στοιχεία σπιλώνοντας όμως ή κατηγορώντας, "τηλεδικείο" μπορεί να είναι η παραπολιτική που επισκιάζει την πολιτική³).

³ <http://www.evrytanika.gr/0141-0160/0154/scholio.htm>

Αίτια υψηλής τηλεθέασης της Trash TV

- Το **μορφωτικό-πνευματικό επίπεδο** του κοινού είναι **χαμηλό** και δεν ορθώνονται αντιστάσεις απέναντι στην υποβάθμιση της ποιότητας των τηλεοπτικών εκπομπών.
- Η **κριτική** των ανθρώπων είναι **απενεργοποιημένη** και λόγω ανεπαρκούς ουσιαστικής μόρφωσης και λόγω περιορισμένων εμπειριών και λόγω πίεσης χρόνου και άγχους, που έχουν ως συνέπεια την **παθητική παρακολούθηση τηλεόρασης** «για χαλάρωση».
- Η **διέγερση παθών και ενστίκτων** του κοινού. Όταν κάποιος απευθύνεται σε σημεία που δεν συνειδητοποιείς και που δεν ελέγχεις, καταφέρνει να παρακάμψει τις όποιες λογικές, κριτικές αντιστάσεις σου απέναντι σ' αυτό που σου προβάλλει.
- Πολλές φορές ο σύγχρονος απομονωμένος άνθρωπος βρίσκει στις εκπομπές αυτές αναφορές κοινωνικότητας που απεγνωσμένα ψάχνει (**αίσθηση παρέας, συντροφικότητας**).
- Ο τηλεθεατής απενοχοποιείται για την παρακολούθηση των εκπομπών αυτών και διότι **προβάλλονται ως «εκπομπές κοινωνικού περιεχομένου**.
- Οι τηλεοπτικοί σταθμοί, έχοντας διαγνώσει την απήχηση που έχουν τέτοιου τύπου εκπομπές, φροντίζουν να **τις προβάλλουν με τον πιο λαμπερό και προκλητικό τρόπο**: υπερπαραγωγές, επιστράτευση διασήμων ως παρουσιαστών ή ως καλεσμένων, επιλογή ωρών υψηλής τηλεθέασης, εκπλήξεις, δώρα κ.ά.

Επιπτώσεις της Trash TV

- Το μορφωτικό-πνευματικό επίπεδο του κοινού υποβαθμίζεται.
- Η κρίση του ακυρώνεται. Προσβάλλεται σε πολλές περιπτώσεις η νοημοσύνη του.
- Διεγείρονται τα πάθη και τα ταπεινά του ένστικτα.
- Βασικές αξίες (παιδεία, σεβασμός, ανθρωπιά κ.ά.) προσβάλλονται βάνουσα.
- Παραβιάζονται βασικά ανθρώπινα δικαιώματα (η προστασία της ιδιωτικότητας και της οικογενειακής ζωής, το απαραβίαστο των προσωπικών δεδομένων κ.ά.).
- Κυριαρχεί η ανούσια υποκουλτούρα και συνακόλουθα υποβαθμίζεται το αισθητικό μας επίπεδο.
- Αποπροσανατολίζεται η κοινή γνώμη από τα βασικά, φλέγοντα ζητήματα.
- Προβάλλονται ο ανταγωνισμός, η σκληρότητα, η ωμότητα και η ένταση στις ανθρώπινες σχέσεις, η επίδειξη, η κενότητα, η ματαιοδοξία.

Αντιμετώπιση – Στάση απέναντι στις τηλεοπτικές εκπομπές χαμηλής ποιότητας

- Χρειάζεται **κριτική αντιμετώπιση** των τηλεοπτικών εκπομπών. Η κρίση, βέβαια, εξαρτάται από τη **μόρφωση**, την **καλλιέργεια**, τις πολιτιστικές εμπειρίες, την παιδεία εν γένει του ανθρώπου.
- **Οι γονείς** δεν πρέπει να αφήνουν τα παιδιά τους έκθετα στα τηλεοπτικά «σκουπίδια».
- **Οι δάσκαλοι** πρέπει να καταστήσουν τους μαθητές τους «υποψιασμένους» απέναντι όχι τόσο σ' αυτά που φαίνονται στην οθόνη αλλά περισσότερο σ' αυτά που κρύβονται πίσω της.
- Αλλά και οι διανοούμενοι, **οι άνθρωποι του πνεύματος και του πολιτισμού** πρέπει να κατακρίνουν την τηλεοπτική υποκουλτούρα, να δείξουν στους ανθρώπους τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει η υπερβολική έκθεση σ' αυτήν, αλλά και να αποτελέσουν τους πνευματικούς και πολιτισμικούς ταγούς της κοινωνίας που θα καθοδηγήσουν τους ανθρώπους στους δρόμους της ποιότητας.
- Όσο πιο **καλλιεργημένοι** είναι οι **δημοσιογράφοι** και οι **παρουσιαστές εκπομπών**, όσο απαλλάσσονται από την εμπορευματική νοοτροπία που ισοπεδώνει τα πάντα, όσο συνειδητοποιούν ότι ασκούν σοβαρό λειτούργημα, τόσο θα βελτιώνουν ποιοτικά τις επιλογές τους όσον αφορά σ' αυτό που προβάλλουν στο κοινό.
- Χρειάζεται **παρέμβαση από πολιτειακά όργανα**, το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης και ίσως και τις διωκτικές και δικαστικές αρχές, όταν η τηλεόραση παραβιάζει δικαιώματα πολιτών για να εξυπηρετήσει τα κερδοσκοπικά συμφέροντά της.

Χαμηλής ποιότητας τηλεοπτικές ειδήσεις

Το περιεχόμενό τους

- Κουτσομπολιό, ιδιωτικές στιγμές «επωνύμων»
- Σκάνδαλα
- Ανούσια θέματα (π.χ. καλλιστεία σκύλων...)
- Σπάνια, τυχαία, κωμικά περιστατικά
- Θέματα σεξουαλικού περιεχομένου
- Οικογενειακές τραγωδίες
- Βία, τρομοκρατία
- Θέματα που σπέρνουν πανικό
- Έμμεση διαφήμιση προϊόντων, υπηρεσιών, εκδηλώσεων
- Έντονες 'στημένες' συζητήσεις σε τηλεοπτικά παράθυρα

Ο τρόπος παρουσίασης των θεμάτων

- Υπερβολές
- «Πλύση εγκεφάλου» δια της επανάληψης
- Διόγκωση θεμάτων
- Παρουσίαση «αδιασταύρωτων», «ανεξακρίβωτων» πληροφοριών στον αγώνα για την πρωτιά στην παρουσίαση της είδησης
- Πηχυσίτοι τίτλοι
- Υποβλητική μουσική
- Θεατρικότητα (κινήσεις, τόνος φωνής, ύφος κ.λπ.)
- Αναπαραστάσεις
- Χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας για σκηνοθεσία που εντυπωσιάζει τον τηλεθεατή
- Έκτακτες παρεμβολές ειδήσεων που τις παρουσιάζουν εμφατικά

Γιατί εμφανίζονται στην τηλεόραση δελτία ειδήσεων χαμηλής στάθμης

- **Εμπορευματική νοοτροπία** στην τηλεόραση. Αυτά τα δελτία προκαλούν το κοινό και συμβάλλουν στην αύξηση της τηλεθέασης. Τα κέρδη από διαφημίσεις πολλαπλασιάζονται.

Επιπτώσεις από την ύπαρξη τέτοιων δελτίων ειδήσεων

- Αποχαύνωση
- Αποπροσανατολισμός
- Παραπληροφόρηση
- Διάχυση της κενότητας
- Προσβολή της νοημοσύνης και της κρίσης του κοινού
- Υποβάθμιση του πολιτισμού
- Εξευτελισμός του δημοσιογραφικού λειτουργήματος

Δεοντολογία

- Πρέπει να δίνεται περισσότερη έμφαση σε **θέματα πολιτισμού, τέχνης, επιστήμης, τεχνολογίας, υγείας κ.ά.**
- Οι **πληροφορίες** πρέπει να **ελέγχονται** και να **διασταυρώνονται**.
- Η **επιλογή των θεμάτων** και τα **σχόλια** πρέπει να κινούνται σε **πλαίσιο ευπρέπειας, ήθους** και να μην υποτάσσονται στην εξυπηρέτηση των όποιων οικονομικών ή πολιτικών συμφερόντων.
- Το κοινό πρέπει να ενημερώνεται και να αφυπνίζεται για πιθανά προβλήματα, **όχι όμως να τρομοκρατείται** και να εξωθείται σε πράξεις πανικού.
- Οι **διάλογοι** πρέπει να είναι **αυθεντικοί** και **ελεύθεροι**.
- Η σκηνοθεσία ενός δελτίου ειδήσεων δεν χρειάζεται να γίνεται υπερπαραγωγή. **Μέτρο και λιτότητα** μπορούν επίσης να προκαλέσουν το ενδιαφέρον (αν συνοδεύονται από ενδιαφέροντα θέματα και σχόλια).

Τηλεόραση και βία

Προσδιορισμός της σχέσης 'τηλεόρασης' και 'βίας'

- Τηλεόραση: Η λέξη προέρχεται από το αρχαίο ελληνικό πρόθεμα "**τηλε-**" ("μακριά") και την λέξη "**όραση**".
- Αποτελεί το κυριότερο και δημοφιλέστερο Μέσο Μαζικής Επικοινωνίας και μια από τις σημαντικότερες πηγές κοινωνικής μάθησης
- Η συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων στο σύγχρονο κόσμο, ενημερώνεται, πληροφορείται, ψυχαγωγείται, εκπαιδεύεται μέσα από τις εικόνες.
- **Η επιθετικότητα και η βία** σύμφωνα με επίσημες έρευνες, μαθαίνεται ως συμπεριφορά και γίνεται τρόπος ζωής, μέσω της παρατήρησης τέτοιων συμπεριφορών από πολύ μικρή ηλικία, και ιδιαίτερα μέσω της παρακολούθησης της τηλεόρασης.
- Η τηλεόραση επειδή απευθύνεται σε πλατιές μάζες σε ολόκληρο τον κόσμο, οδηγεί στην εξάπλωση της επιθετικότητας, που παίρνει τεράστιες διαστάσεις

Μορφές και προβολή τηλεοπτικής βίας

Λεκτική

Ψυχολογική

Σωματική

Τη συναντάμε σε:

- **παιδικά προγράμματα, κόμικς**, με τους παιδικούς ήρωες να αναλαμβάνουν ρόλους με βίαιο και επιθετικό χαρακτήρα, ένταση, εκδικητικότητα, πνεύμα ανταγωνισμού και άσκησης εξουσίας
- **ταινίες και τηλεοπτικές σειρές** κοινωνικού και αστυνομικού περιεχομένου
- **αθλητικές εκπομπές**
- **ριάλιτι τηλεπαιχνίδια**
- **δελτία ειδήσεων**
- **πολιτικές συζητήσεις** (λεκτική βία, όταν τα πνεύματα οξυνθούν)

Πώς προβάλλεται η βία στην τηλεόραση

- Η βία **δεν προβάλλεται πάντοτε με απεχθή τρόπο** στην τηλεόραση, αφού **συχνά μυθοποιείται** στο πρόσωπο ηρωικών ή νόμιμων χρηστών της, όπως είναι οι αστυνομικοί, ενώ άλλοτε **κωμικοποιείται**, αρκεί να θυμηθεί κάποιος τις κωμικές ταινίες πολεμικών τεχνών, και άλλα προγράμματα διασκεδαστικού χαρακτήρα. Η ουσία είναι ότι πάρα πολύ συχνά **παρουσιάζεται να ασκείται χωρίς συνέπειες**.
- Τα **κινούμενα σχέδια** περιβάλλονται από μία **ευκολία αναπαραγωγής**, υπό την έννοια ότι δεν αποτελούν ακριβές παραγωγές. Η συχνότητα προβολής τους ωστόσο ενδέχεται να αναπαράγει τη βία με μεγαλύτερη πυκνότητα. Η φύση τους που χαρακτηρίζεται κυρίως από καταιγισμό δράσης και ήχου, υποβάθμιση του διαλόγου, τεχνική της πρόκλησης προσήλωσης των μικρών τηλεθεατών σε συγκεκριμένα υπερβολικά και βίαια στιγμιότυπα, προβολή τρομακτικών μορφών, τεράτων και επιθετικών χαρακτήρων, κ.λπ., έχει ποικίλα δυσμενή αποτελέσματα στην παιδική ψυχοσύνθεση
- Η **συχνή** επίσης **παρουσία των όπλων** επιφέρει την εξοικείωση με αυτά, ακολούθως και δυστυχώς και με τη χρήση τους
- Σε ένα αθλητικό γεγονός, η **λεκτική και σωματική βία** μεταξύ των **παικτών** προκαλεί πλήρη ανατροπή της ευχάριστης ατμόσφαιρας. Συχνά καταστρέφονται γήπεδα και τραυματίζονται παίκτες και φίλαθλοι.
- Η **ώρα προβολής των βίαιων προγραμμάτων** και η συνολική υποβλητικότητα της ατμόσφαιρας παίζουν ιδιαίτερο ρόλο στην επίδραση των βίαιων σκηνών. Οι ίδιες σκηνές είναι περισσότερο έντονες και σαφώς πιο τρομακτικές όταν προβάλλονται στη διάρκεια της νύχτας και όχι υπό το φως της ημέρας.

Αίτια προβολής της τηλεοπτικής βίας

- Τα προγράμματα που προβάλλουν βίαιες και επιθετικές σκηνές, έχουν **χαμηλό κόστος παραγωγής**, αφού δεν εστιάζουν στην ποιότητα των διαλόγων, το σενάριο και τους συντελεστές, αλλά μόνο στην καταγραφή σκηνών βίας, τρόμου, επιβολής δύναμης, τα οποία χαρακτηρίζονται από προχειρότητα και χαμηλή ποιότητα.
- Εξασφαλίζουν **υψηλά ποσοστά τηλεθέασης**, αφού **απευθύνονται στα ένστικτα και καθηλώνουν**.
- Εξυπηρετούν τα τηλεοπτικά κανάλια, που επιζητούν **εύπεπτες, γρήγορες παραγωγές**, θέλουν να εντυπωσιάσουν, να προσελκύσουν το ενδιαφέρον αλλά και να αυξήσουν την τηλεθέαση ανταγωνισμό.
- Ο έντονος εμφανής ή μη **ανταγωνισμός των τηλεοπτικών καναλιών** προκαλεί την υπερβολή, την τάση για δραματοποίηση των καταστάσεων, την ένταση και όξυνση των πνευμάτων, αντικαθιστώντας το διάλογο, τη σύνεση, το σεβασμό στο συνάνθρωπο
- Η υπερπροβολή της βίας και της τρομοκρατίας από ειδησεογραφικές εκπομπές προκαλεί ανασφάλεια. Οι φοβισμένοι πολίτες είναι πλέον πρόθυμοι να αποδεχθούν τη θυσία ατομικών ελευθεριών στον βωμό της προστασίας τους. Αυτό όμως ενέχει έναν σοβαρό κίνδυνο: την **εκμετάλλευση της κατάστασης αυτής από ένα αδιαφανές οικονομικοπολιτικό σύστημα για τη χειραγώγηση και την καταστολή της λαϊκής δύναμης**
- **Αδυναμία της πολιτείας να ελέγξει** αποτελεσματικά τα ΜΜΕ και να εφαρμόσει πιστά και χωρίς παρεκκλίσεις τον κώδικα τηλεοπτικής δεοντολογίας που αφορά στη βία.

Συνέπειες

Ατομικό επίπεδο:

- Η βία δεν είναι απαραίτητα μια κατάσταση που επιδρά άμεσα την ώρα της τηλεοπτικής αναπαραγωγής της. Τα αποτελέσματά της μπορούν να είναι μακροχρόνια και μπορούν να εισχωρήσουν στο υποσυνείδητο του παιδιού με δυνατότητα να εκδηλωθούν αργότερα. Η μελλοντική αποκλίνουσα συμπεριφορά έχει συχνή πηγή τους την τηλεόραση.
- Η μίμηση και επανάληψη επικίνδυνων σκηνών, που έχει συχνά προκαλέσει θανάτους μικρών παιδιών.
- Ο άνθρωπος αισθάνεται φόβο, ανασφάλεια για την πιθανότητα να υποστεί βίαιη συμπεριφορά ανά πάσα στιγμή (θύματα ληστειών, βιασμών κ.ά.), έλλειψη εμπιστοσύνης στους γύρω του, αλλά και στο κράτος.
- Τα παιδιά δεν έχουν τη δυνατότητα να διαχωρίσουν την πραγματικότητα από τις φανταστικές εικόνες, προσλαμβάνουν παραστάσεις οι οποίες μπορούν εύκολα να μετατραπούν σε διεξοδικά κοινωνικά σενάρια επίλυσης δύσκολων καταστάσεων και προβλημάτων
- Η υπερπροβολή της βίας και της τρομοκρατίας από ειδησεογραφικές εκπομπές προκαλεί ανασφάλεια. Οι φοβισμένοι πολίτες είναι πλέον πρόθυμοι να αποδεχθούν τη θυσία ατομικών ελευθεριών στον βωμό της προστασίας τους.
- Η συνεχής προβολή της βίας οδηγεί στην εξοικείωση μ' αυτή, και μπορεί να προκαλέσει αντικοινωνικά συναισθήματα, τόσο επιθετικά όσο και αμυντικά.
- Χειρότερη ακόμη συνέπεια είναι η απουσία απέχθειας ή αποστροφής για τα φαινόμενα της βίας, και η αποδοχή σε σημείο ικανοποίησης της περιέργειας αιματηρών σκηνών ή στιγμιότυπων που περιέχουν βωμολοχίες και λεκτική βία, όχι μόνο σε τηλεοπτικό περιβάλλον αλλά πολλές φορές και στον κοινωνικό περίγυρο.
- Οξύνεται η επιθετικότητα και η ένταση των παιδιών, γίνονται πιο κυνικά, επιρρεπή στα πάθη, μέσα από την ηρωοποίηση βίαιων, επιθετικών και εγκληματικών προτύπων.
- Διαμορφώνονται αρνητικά πρότυπα, διαστρεβλώνονται αξίες, ιδεώδη, ιδανικά, αλλοτριώνεται η ανθρώπινη συνείδηση.

Όλα τα παραπάνω δεν συνεπάγονται ότι **οπωσδήποτε** το παιδί που αντιμετωπίζει βίαιες σκηνές θα ακολουθήσει ανάλογη βίαιη ή παραβατική συμπεριφορά

Η επίδραση της τηλεόρασης στο παιδί εξαρτάται:

- Από την **προσωπικότητα** του παιδιού
- την **ψυχολογική του κατάσταση** ανάλογα με τις οικογενειακές συνθήκες
- την **παρεμβατικότητα των γονιών** του σε σχέση με όσα ερεθίσματα επιδέχεται ο χαρακτήρας και η νοημοσύνη του
- το **είδος της βίας** που παρακολουθεί να ασκείται
- το **χρόνο** και τη **διάρκεια** που παρακολουθεί
- το **περιβάλλον** στο οποίο ασκείται η βία κ.ά

Αντιστάσεις

Γονείς

- Να δώσουν προτεραιότητα στη **σωστή διαπαιδαγώγηση** των παιδιών, με την προώθηση τηλεοπτικών προγραμμάτων που αναδεικνύουν κοινωνικά χαρακτηριστικά όπως η σύνεση, η φιλία, η συνεργασία
- Να **καλλιεργήσουν την κουλτούρα**, δίνοντας πρώτα οι ίδιοι το παράδειγμα, πως η τηλεόραση αποτελεί ψυχαγωγικό και ενημερωτικό μέσο, ώστε να επιλέγουν αντίστοιχα προγράμματα
- Να **διδάσκουν** στα παιδιά τους **τις αρνητικές συνέπειες** της βίαιης συμπεριφοράς και να προωθούν και μέσα από την συμπεριφορά τους στην καθημερινότητα εναλλακτικές λύσεις αντιμετώπισης των προβλημάτων
- Αναγκαία η **οικογενειακή ηρεμία** και η ψυχική υγεία στο σπίτι, που επιτρέπουν την υγιή καθοδήγηση των πρώτων παιδικών βημάτων από τους γονείς, αλλά και την **από κοινού τηλεθέαση**, ώστε να απαντούν στις ερωτήσεις τους, να δίνονται διευκρινήσεις, να αναπτύσσεται υγιής αλληλεπίδραση
- Να **ενημερώνονται** για το τι παρακολουθούν τα παιδιά τους, κυρίως σε ώρες ακατάλληλες
- Να **μην χρησιμοποιούν** την τηλεόραση **ως μέσο επιβράβευσης ή τιμωρίας**, κάτι που την καθιστά ακόμα πιο αναγκαία για τα παιδιά

ΜΜΕ

- Αφού τα μέσα αυτά έχουν τη δυνατότητα να κατευθύνουν τον τηλεθεατή, οφείλουν να **σέβονται** τις ζώνες παιδικής ακροαματικότητας, αλλά και να **μετριάζουν τα ποσοστά βιαιότητας** και στις άλλες ζώνες τηλεθέασης, καθώς οποιοσδήποτε μπορεί να επηρεαστεί και να μιμηθεί τα δρώμενα που τον κατακλύζουν καθημερινά υπό τη μορφή εντυπωσιακών οπτικοακουστικών εικόνων
- **Οι υπεύθυνοι** των διαφόρων τηλεοπτικών προγραμμάτων πρέπει να **αισθάνονται** την ευθύνη για την προστασία του ψυχικού, συναισθηματικού, πνευματικού κόσμου των νέων

Πολιτεία:

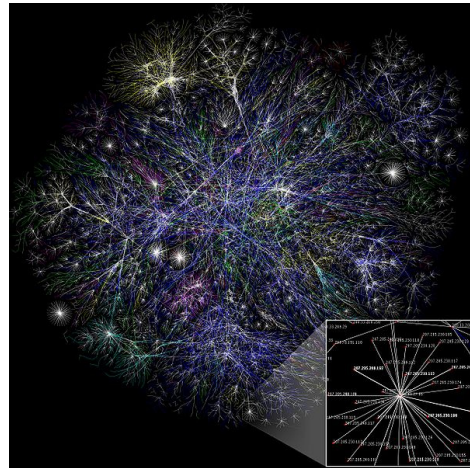
- Να **θεσπίσει νόμους** που εξασφαλίζουν ποιοτικά τηλεοπτικά προγράμματα που σέβονται τα παιδιά και τα δικαιώματά τους.
- Να **συνταχθεί** ένας **κώδικας δεοντολογίας** που να δεσμεύει τους δημοσιογράφους για τον τρόπο διαχείρισης της είδησης και των τηλεοπτικών προγραμμάτων.
- **Έλεγχος των τηλεοπτικών καναλιών**, ώστε να διαχειρίζονται τα τηλεοπτικά προγράμματα με γνώμονα την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών και ιδιαίτερα των παιδιών και εφήβων

Διαδίκτυο (Ίντερνετ)

Ορισμός

- Το **Διαδίκτυο**, γνωστό συνήθως και με την αγγλική άκλιτη ονομασία **Internet**, είναι ένα μέσο μαζικής επικοινωνίας.
- Είναι το παγκόσμιο δίκτυο για τη σύνδεση ηλεκτρονικών υπολογιστών και την ανταλλαγή πληροφοριών, μηνυμάτων κ.τλ. μεταξύ τους.

Οπτικοποιημένη αναπαράσταση διαφόρων διαδρομών (routes) διαμέσου ενός τμήματος του Ίντερνετ

Πλεονεκτήματα από την ανάπτυξη της πληροφορικής και της χρήσης του Ίντερνετ

- **Σύνδεση** με ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες – βιβλιοπωλεία και **βάσεις δεδομένων από όλον τον κόσμο.**
- **Ελεύθερη κυκλοφορία της γνώσης** (επομένως ο χρήστης έχει την δυνατότητα να εμπλουτίσει τις γνώσεις του και να διευρύνει τους πνευματικούς του ορίζοντες).
- **Ανταλλαγή πληροφοριών** και επιστημονικών συμπερασμάτων.
- Η επιστημονική **γνώση είναι προσβάσιμη από όλους** και η έρευνα διευκολύνεται.
- **Αξιοποίηση της νέας τεχνολογίας στην εκπαίδευση**, εξοικείωση των μαθητών με τις πρόσφατες εξελίξεις σε κάθε επιστημονικό κλάδο.
- Η εισαγωγή των υπολογιστών στην εκπαίδευση εξασφαλίζει **γνώση που προκύπτει μετά από έρευνα των ίδιων των μαθητών**, απομακρύνει το δάσκαλο από τον μονοδιάστατο ρόλο του

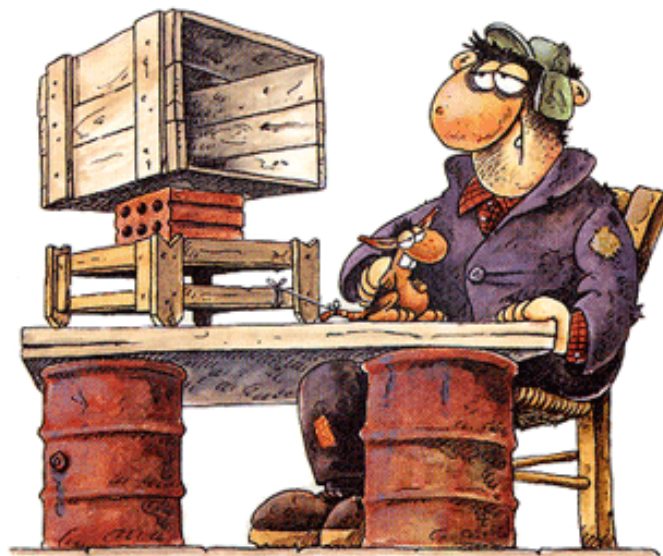
αναμεταδότη τυποποιημένων γνώσεων και τον καθιστά καθοδηγητή της μάθησης.

- Η **επικοινωνία με φίλους και γνωστούς ανά τον κόσμο ή η συμμετοχή σε ομάδες συζήτησης** σπάει το φράγμα της απόστασης, ενισχύει την κοινωνική επαφή και την ανταλλαγή απόψεων και επομένως ευρύνει το πεδίο επικοινωνίας.
- Η **επαφή του χρήστη με στοιχεία από διαφορετικές κουλτούρες** τον καθιστά πιο ανεκτικό και καταπολεμά προκαταλήψεις και ρατσιστικές νοοτροπίες.
- **Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης** μέσα από την αυτοματοποίηση συναλλαγών, την καταπολέμηση της γραφειοκρατίας, την επιτάχυνση ποικίλων λειτουργιών και την ενίσχυση της ευελιξίας των υπηρεσιών.
- Δυνατότητα **νέων προοπτικών στο εργασιακό πεδίο** τόσο με τη βελτίωση συνθηκών που σχετίζονται με τον ανθρώπινο μόχθο όσο και με την ανάπτυξη νέων μορφών εργασιακής δραστηριότητας όπως η τηλεργασία.
- Διευκόλυνση της εμπορικής δραστηριότητας με τη δυνατότητα διάθεσης αγαθών μέσω του υπολογιστή (e-bay, e-shop).
- Ενθάρρυνση της **συμμετοχής του πολίτη στα δημόσια πράγματα** καθώς οι πολιτικές αποφάσεις, οι συζητήσεις πολιτικών προσώπων και νόμοι γνωστοποιούνται άμεσα μέσω του διαδικτύου και επομένως ενημερώνεται και ενεργοποιείται.
- **Ψυχαγωγία και διασκέδαση**: πρόσβαση στην τέχνη αλλά και παιχνίδια.

Μειονεκτήματα από τη χρήση του Ίντερνετ

- **Όξυνση των κοινωνικών ανισοτήτων** ανάμεσα στους προνομιούχους που έχουν πρόσβαση στη νέα τεχνολογία και στους μη προνομιούχους που αποκλείονται από την κοινωνία της πληροφορίας, αδυνατούν να χρησιμοποιήσουν τη νέα τεχνολογία και καθίστανται ένα νέο είδος αναλφάβητων.
- Κίνδυνος να παρασυρθούν ιδιαίτερα οι νεαροί χρήστες από το **αμφίβολης συχνά ποιότητας υλικό** που διακινείται στο διαδίκτυο.
- **Απομόνωση και αποξένωση του χρήστη** από το στενό και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον με αποτέλεσμα οι ανθρώπινες σχέσεις να γίνονται τυπικές.
- **Αδυναμία προστασίας πνευματικών δικαιωμάτων**: Η απουσία επαρκούς νομικού πλαισίου για την πνευματική ιδιοκτησία οδηγεί τους χρήστες σε παρεμβάσεις ή αναπαραγωγές έργων, γεγονός που αφήνει τον πνευματικό δημιουργό ανυπεράσπιστο.
- **Η γλώσσα κωδικοποιείται και αλλοιώνεται** καθώς υιοθετείται άκριτα το ξένο λεξιλόγιο.
- Κίνδυνος να χαθούν παραδοσιακές αξίες και να **μαζοποιηθούν και να χειραγωγηθούν αναπτυσσόμενοι λαοί**.
- Ανεξέλεγκτη πληροφόρηση - ελάχιστος ο έλεγχος των μεταδιδόμενων πληροφοριών ⇒ **ανεξ ακρίβωτες – κατασκευασμένες πληροφορίες**
- Πορνογραφικό υλικό, ιστοσελίδες εγκληματικών ομάδων, ακραίες πολιτικές και θρησκευτικές οργανώσεις

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Λακωνικότητα	7
Η συντόμευση / συρρίκνωση του λόγου.....	10
Αρκτικόλεξα	11
Ελεύθερος Χρόνος – Ψυχαγωγία	15
Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	25
ΤΥΠΟΣ	32
Παραπληροφόρηση	37
‘Κιτρινισμός’ του Τύπου	44
Σύγκριση των βασικών ΜΜΕ	47
Τηλεόραση και βιβλίο	51
Ακουστικές εκδόσεις	52
ΜΜΕ και γλώσσα	53
ΜΜΕ – σχέσεις λαών	55
ΜΜΕ – Σχολείο – Νέοι	57
ΜΜΕ & Ιδιωτικός βίος	59
Τηλεοπτικά σκουπίδια (Trash TV)	62
Χαμηλής ποιότητας τηλεοπτικές ειδήσεις.....	66
Τηλεόραση και βία	68
Διαδίκτυο (Ίντερνετ)	75

